

UKULI

Julkaisija:

Turun Lintutieteellinen
Yhdistys r.y.
PL 67, 20101 Turku 10

Päätoimittaja:

Tuukka Pahtamaa
Itäinen Pitkätatu 15 ab 43
20500 Turku 50
Puh. 330 764 tai 512 117

Tilausasiat:

Tapani Missonen
Yo-kylä 13 C 13
20510 Turku 51
Puh. 371 489

Ukuli ilmestyy neljänä numerona
vuodessa. Lehti sisältyy yhdis-
tyksen jäsenmaksuun (25,-). Ul-
kopuolisille tilausmaksu vuodelle
1984 on 25,-, joka maksetaan
postisiirtotilille TU 5138 66-3.
Irttonumeroita saa kokouksissa
ja Tapani Missoselta (osoite
yllä).

Ilmoitushinnat:

1/1 sivu 250:-
1/2 sivu 150:-
1/4 sivu 100:-

Painopaikka:

Hämeenkyrön Sanomat 1984

Aineiston viimeiset jättöpäivät:

Ukuli I 25.2.
Ukuli II 25.4.
Ukuli III 30.9.
Ukuli IV 15.11.

SISÄLLYS:

Jouni Saario: Pensastaskulla menee hyvin	1
Jukka Grönlund & Jouko Lundeñ: Kevätmuutto 1983	6
Rauno Laine: Kesäkatsaus 1983 18	
Marja Niemi: Tietovisailu lintujen laulusta	32
Juhana Piha: Kuhankeittäjän esiintyminen Varsinais-Suomessa	33
Vesa Multala: Aplasta Ukuliin — Suomen paikallislehdet	36
Vesa Multala: Räystäspääskyt pulassa	42
Hannu Klemola: Riuttatiira (Sterna sandvicensis) ensi kertaa Varsinais-Suomessa	44
Raino Pönni: Vuonna 1984	45
Rauno Laine & Arje Keskinen: TLY:n toimintakertomus 1983 ...	46

Etukannen pensastaskun ja takakannen kalalokin kuvasi Matti Valta

Pensastaskulla on palloeltu vuoden aikana mehevästi. Ukuli julkistaa silti Lintumiehen jo kerran ryöväämän jutun uudelleen. Ehkä kaikki alueemme lintuharrastajat eivät vielä ole siihen syventyneet. Kirjoitus on sikäli hyvä, että se edustaa huolellisesti laadittuna poikkeavaa näkemystä yleiskäsityksestä, joilla on helposti tapana muotoutua stereotyyppiseksi uskomuksiksi vailla riittävää todellisuuspohjaa.

Lisänä lehti tarjoaa tutun kesälukemiston, poikkeuksena kevät katsaus. Uutta verta kaivataan selvästi katsausten laadintaan. Tässä voisi olla haaste parille nuorelle innokkaalle komppaajalle tai vain kirjoituspöytäornitologiasta pitävälle. Päättäväsellä määrätietoisuudella jutun kasaaminen valmiista havaintoaineistosta ei liene sittenkään niin suuri homma kuin uskotellaan.

Toimitus saa näköjään olla ikionnellinen, että Turussa on yksi hyvä luonnonkuvaja. Menneen kevään tiedotteessa kyseltiin mustavalkokuvia lehteen, mutta palautusmäärä on ollut soikea nolla. Tuntuu mahdottomalta, että Turussa ei olisi enempää lintuharrastajia, joilla olisi edes muutama (tai vain yksi) kunnan

mustavalkokuva linnuista. Mikäli näin kuitenkin on, tulevaisuuden toimitus joutuu kurvautumaan osin alueen ulkopuoliseen kuvamateriaaliin. Hyviä paperikopioita dioista voidaan myös joidenkin kuvien osalta käyttää. Takaisin kokonaan piirroslinjalle ei voida mennä. Se olisi selvää taantumista. Muutama piirros siellä täällä tosin lisäisi lehden ilmeikkyyttä entisestään.

Muuten menee ihan kivasti. Kesäkikesän raskaan vihreyden seasta kantautunut vikinä ja sirkutus on jo vaimennut. Lintupoikueet ovat ehtineet kauas synnyinseudultaan. Pesintä onnistui hyvin; toukkaravintoa oli riittämiin ainakin Ruissalon reheviköissä. Nyt on alkusyksyn kostea henkäys jo tarttunut luontoon.

Toisaalla merituuli hoivaa omia räpyläjalkojaan. Sininen ulappa kattaa niille pöydän aamusta iltaan. Tarkkailija saattoi kokea miellyttäviä elämyksiä lokki- ja vesilintupoikueiden kasvua seurattaessaan. Vielä kuulakkaina syyspäivinä taivaan pumpulipilvet luovat kehyksen juuri sellaiselle elämiselle kuin sen olla pitää. Ukkosrintama ei idylliä riko. Se tuo välttämätöntä vaihtelua ja kastelee virkistävästi.

Pensastaskulla menee hyvin

Jouni Saario

Johdanto

Syksyllä 1983 tunnettu suomalainen lintumies Pentti Linkola kirjoitti Suomen Kuvalehdessä kolme mielipidekirjoitusta maa- ja metsätaloudessamme tapahtuneista muutoksista. Hänen mukaansa maatalouden muuttuminen yhdessä pelloilla käytettyjen myrkkujen kanssa on aiheuttanut monen pelto- ja niittylintulajin

kannan vähentymisen. Näiden lajien joukkoon kuuluvat myös peltosirkku ja pensastasku, joiden kannat suorastaan "romahtivat" viime vuonna.

En ole kuitenkaan löytänyt yhtään tieteellisesti pätevää syytä siihen, miksi pensastaskukannat olisivat romahtaneet juuri viime vuonna. Tätä "romahdusta"

eivät voineet osoittaa myöskään Tauvon lintuasema-aineistot (OJANEN 1983) eivätkä rengastustilastot (SAUROLA 1983).

Tarkastelen seuraavassa Jurmon lintuasema-aineistojen perusteella pensastaskun esiintymistä keväisessä Jurmossa. Onko pensastaskukanta romahtanut ja jos on, niin mitkä tekijät ovat voineet sen aiheuttaa ja lopuksi pohdin lyhyesti lintuasema-aineistojen käyttöä lintukantojen pitkäaikaisten muutosten seurannassa.

Aineisto ja menetelmät

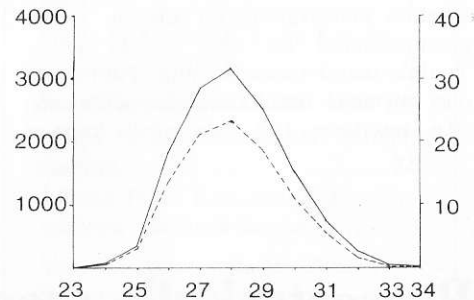
Jurmon lintuasema sijaitsee Saaristomeren eteläosassa ja sen sijainti on erinomainen juuri kevätmuuttoa ajatellen. Saarella on laajat avoimet nummi- ja niittyhabitaaetit, joissa on paljon avomaan lintuja muuttoaikoina. Pensastasku kuuluu pitkän matkan muuttolintujen ryhmään ja se on toukokuussa näiden avomaa-alueiden tyyppilajeja. Koska laji ei pesi Jurmossa, se soveltuu hyvin tämän kaltaiseen tutkimukseen. Olenkin voinut käyttää Jurmon lintuaseman aineistoja aina aseman perustamisvuodesta 1962 lähtien, sillä aseman miehitys on ollut erittäin hyvä vuosittain ajalla 26.4—14.6., jolloin pääosa pensastaskujen kevätmuutosta on tapahtunut. Asemanpäiväohjelmaan on kuulunut alusta asti käynti avomaa-alueilla ja aineisto on siksi sangen vertailukelpoista. Kaikki nähdyt pensastaskut on kirjattu asemalomakkeille, joista tiedot on myöhemmin siirretty sekä lajikohtaisille vuosilomakkeille että viiden päivän jaksoissa kestolomakkeille. On selvää, että yli 20 vuoden jaksoon mahtuu havainnoinnin kannalta sekä hyviä että huonoja vuosia. Kuten taulukosta 1 huomataan, on vajaista viiden päivän jaksoja ollut varsinkin tutkimuskauden alussa ja lopussa. Näille tyhjille päiville olen laskenut jakson keskimääräisen pensastaskumäärän päivää kohti ja olen lisännyt sen sitten tarpeen mukaan.

Mitään muita korjauksia en ole tehnyt aineistoon. Yhteensä aineisto käsittää kymmeniä tuhansia miestyötunteja, tuhansia miestyöpäiviä, tiedot noin 12 000 pensastaskuhavainnosta ja korjauksen jälkeen noin 13 500 mahdollisesta pensastaskusta.

Tulokset

Muuton kulku

Pensastaskut ovat tulleet yleensä aina huhti-toukokuun vaihteessa jaksoilla 24—25. Vain vuoden 1983 keväällä laji saapui selvästi aiemmin. Tällöin ensimmäinen yksilö havaittiin jo 19.4. eli jaksolla 22. Muutolle on ollut tyyppillistä ehkä kahden jakson hidas vaihe, jota on seurannut 3—4 jakson huippuvaihe (kuva 1), Muuton laskuvaihe on ollut selvästi hitaampaa kuin nousu ja viimeiset muuttajat ovat yleensä jättäneet saaren kesäkuun puoleen väliin mennessä.

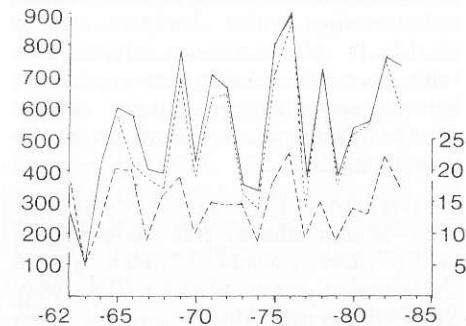
Kuva 1. Vuosina 1962—83 nähtyjen ja mahdollisten pensastaskujen määrä ja prosentuaalinen jakauma jaksoilla 23—34. Jakso 23 on 21.—25.4. ja jakso 34 on 15.—19.6.

Kevään muuttavista pensastaskuista noin 90 % on nähty jaksoilla 26—30 (kuva 1). Näille jaksoille on kertynyt havaintopäiviä vuodesta 1962 lähtien 88—110 (maks 110), joten päämuuton tapahtuessa saarella on aina ollut riittävästi miehitystä. Muutto on ollut myös selvästi 1-huippuinen ja useimpina vuosina

pääjoukot ovat menneet ohi 1—2 jaksossa. Sen sijaan pääjoukkojen tulo on vaihdellut hieman vuosittain. Joinakin vuosina pensastaskujen "massat" ovat tulleet jaksoilla 29—30 ja joskus jaksoilla 26—27. Suurimmat päiväsummat ovat olleet yli 100 havaittua pensastaskua.

Vuosittainen vaihtelu

Keväällä palaavien pensastaskujen määrät ovat vaihdelleet melkoisesti, jos tarkastellaan suoraan asemalomakkeilta kertynyttä aineistoa (kuva 2). heikoin vuosi on ollut 1963, jolloin monen tekijän vaikutuksesta nähtiin vain 95 pensastaskua. Parhaimpia vuosia ovat olleet puolestaan 1969, -75 ja -76, jolloin keväällä kirjattujen pensastaskujen määrä on ollut 786, 811 ja 899. Päämuuton vaihtelu on ollut ehkä yhtä suurta kuin koko muuton (kuva 2) ja vain muutamana vuotena päämuutto on joko alkanut ennen jaksota 26 tai loppunut jaksolla 30 jälkeen.

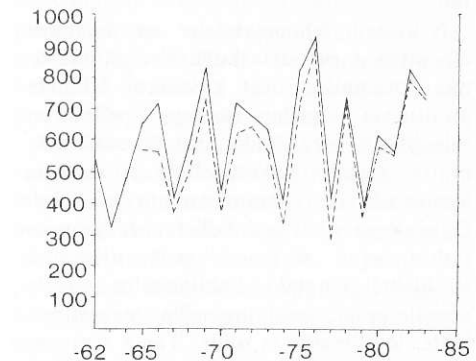

Kuva 2. Jurmossa vuosina 1962—83 havaittujen pensastaskujen määrät jaksoilla 24—33 (—), päämuuton aikana jaksoilla 26—30 (...) ja laskettuna havaintopäivää kohti jaksoilla 24—33 (---). Jakso 24 on 26—30.4., jakso 26 on 6—10.5., jakso 30 on 26—30.5. ja jakso 33 on 10—14.6.

Tuloksia voidaan tarkastella myös laskemalla havainnot havaintovuorokausia kohti ja tällöin vuosittainen vaihtelu vähenee varsin paljon (kuva 2). Yleensä

on nähty 10—20 pensastaskua vuorokautta kohti. Huippuina ovat vuodet 1976 ja 1982 noin 22 yksilöä ja heikoin vuosi on ollut 1962 vain 5 yksilöä havaintovuorokautta kohti.

Pensastaskujen vuosittainen vaihtelu pienenee huomattavasti em. korjauksen jälkeen (kuva 3). keskiarvovuosina on nähty noin 600 pensastaskua ja ääriarvot ovat olleet vuosina 1963 ja -76 yhteensä 320 ja 930 mahdollista pensastaskua. Päämuuttoa kuvaavasta käyrästä tulee nyt jyrkempi ja se kuvastaa ehkä paremmin todellisten muuttavien pensastaskujen määriä.

Kuva 3. Mahdollisten ja todellisten pensastaskujen määrät Jurmossa vuosina 1962—83 jaksoilla 24—33 (—) ja päämuuton aikana jaksoilla 26—30 (---).

Parhaiten käyrästä näkyvät ehkä seuraavat kaksi asiaa.

1) Keväällä palaavien pensastaskujen määrä on pysynyt jokseenkin tasaisena vuodesta 1962 alkaen. Mitään selvää nousua tai laskua ei voida havaita.

2) Tämän aineiston perusteella näyttäisi siltä, kuin pensastaskuilla olisi 2—3 vuoden nousu- tai huippuvaihe, jonka jälkeen kanta laskisi. Ilmiölle on sangen vaikea keksiä selitystä, mutta luonnossa sykliisuus on erittäin yleistä.

Tulosten tarkastelu

Onko pensastaskukanta sitten "romahtanut" ja jos on, niin missä ja koska se on tapahtunut. Tämän tutkimuksen mukaan pensastasku voi edelleen yhtä hyvin kuin 20 vuotta sitten. Keväällä linnut palaavat Jurmoon normaaliin aikaan (HAARTMAN et al. 1963—72), enkä voinut havaita palaajien määrissä sen paremmin pitkäaikaista laskua kuin mahdollista kevään 1983 "romahdustakaan". "Romahdus" voikin olla joko paikallinen, lyhytaikainen tai pesintäaikainen ja siten sitä ei voida tutkia lintuasema-aineistosta.

Nykyinen tehomaatalous on varmasti aiheuttanut pensastaskulle tiettyjä ongelmia: rantaniityt ovat kasvaneet lehmien puuttuessa täyteen ruokoja, pellot on salaojitettu eikä laidunniittyjä enää ole, mutta toisaalta pakettipeltoja ja erilaisia joutomaita on enemmän kuin koskaan. Onkin mielestäni mahdollista, että pensastaskut ovat siirtyneet pois nykyisiltä steriileiltä maataloushabitaateilta uusille alueille esim. hakkuualueille, pakettipeltoille, joutomaille ja soille. Tämä siirtyminen ei voi tietenkään aiheuttaa äkillistä romahdusta kokonaiskannassa, mutta paikallista merkitystä sillä voi olla. Samalla tavalla sopivien habitaattien puute on ajanut pois Etelä-Suomen laajoilta pelloilta peltopyyt ja tuulihaukat eli lajit, jotka tarvitsevat ojanpientareita ja niittyjä joko pesimä- tai ravinnon hakupaikoikseen. Sen sijaan pelto- ja niittyalueen pysyessä jokseenkin samanlaisena ei pensastaskukannan todettu vähentyneen ainaakaan 1970-luvulla (SAARI 1979 ja -82).

Viime vuosina on todettu huonoja pesintätuloksia monilla lajeilla (HILDEN et al. 1982). Sateiset ja kylmät kesät 1977—79 ja -81 ja -82 ovat varmasti vaikuttaneet maassa pesiviin lajeihin kuten pensastaskuun erittäin voimakkaasti. Emot ovat vielä voineet selviytyä jotenkin,

mutta lentävien hyönteisten kato on voinut vaikeuttaa sekä poikasten hoitoa että erikoisesti itsenäistyvien nuorten lintujen selviytymistä, eikä tätä voida tutkia pelkistä pesäpoikasten rengastustilastoista. Lyhytikäisillä lajeilla parin ikäluokan puuttuminen näkyy pian pesintää aloittavien emojen määrissä, mutta se ei näy välttämättä lintuasema-aineistoissa, ellei pesintä ole epäonnistunut suuressa osassa ko lajin pesimäalueesta. Esim. sinirintakannan romahdus Lapissa näkyy Jurmon lintuasema-aineistoissa, mutta pajulintukannan romahdus Utsjoella ei. Jos sää on ollut synnä viime vuoden "romahdukseen", niin tämä "romahdus" on itse asiassa tapahtunut jo 2—3 vuotta sitten. Yleensä nämä katovuodet korjaantuvat ainakin maan eteläosissa muutamassa vuodessa, sillä pikkulintujen poikastuotto on periaatteessa suuri. Eräs syy viime vuoden "romahdukseen" voisi olla myös poikkeuksellisen aikainen pesintä. Pensastaskut tulivat viime keväänä erittäin aikaisin ja pesivät aikaisin. Hyvän sään vallitessa poikueet kehittyivät nopeasti ja hajaantuivat ehkä sen jälkeen laajalle alueelle. Näin tilanne saattoi näyttää "romahdukselta".

Myrkkujen käyttö on ollut yleistä jo 1960-luvulta lähtien, eikä Suomessa ole otettu viime vuosina käyttöön yhtään uutta supermyrkyä (MARKKULA 1983). Siksi yht'äkkistä "romahdusta" ei voida selittää suomalaisten maanviljelijöiden myrkyillä. Pensastaskut saavat myös käsitäkseni huomattavasti enemmän ja voimakkaampia myrkyjä muuttomatkoillaan ja talvehtimisalueillaan kuin täällä pohjoisessa. Mahdollisen "romahduksen" syytä voisivat olla yhtä hyvin Afrikassa pitkään jatkunut kuivuus; pahinta juuri pensastaskujen talvehtimisalueilla Sahelissa (CURRY-LINDAHL 1981). Neuvostoliiton länsiosan arojen tehokas käyttö maatalouteen (mikäli pensastaskut palaavat sitä kautta keväällä Suomeen) tai Länsi-Euroopan

erittäin tehokas maatalous. Jos pensastaskut ovat saaneet yleisesti myrkyä Afrikassa ja jos ravintotilanne on ollut siellä huono, niin lienee todennäköistä, että nämä loppuun asti stressatut linnut eivät selviäisi edes Saharan ylityksestä ja kanta olisi tuhoutunut jo siellä. Valitettavasti suomalaisten pensastaskujen talvehtimisalueet ja muuttoreitit ovat yhä hämärän peitossa (MOREAU 1972, SAUROLA 1983).

Tehtäessä tutkimusta lintuasema-aineistojen pohjalta kuulee tavallisesti heti joukon lähes naurettavia fraaseja: "—emme tiedä mistä havaitut linnut tulevat ja minne ne menevät—, sää vaikuttaa havaintoihin niin voimakkaasti- ja havainnoitsijoiden taso vaihtelee liikaa—".

Syksyllä linnut kiertelevät paljon eikä niillä ole useinkaan selvää muttosuuntaa. Lisäksi Suomeen tulee silloin usein hyvinkin kaukaa idästä tai kaakosta harhailijoita, joiden normaali muuttoreitti menee idempänä. Siksi syysaineistojen käyttö on vaikeaa, Keväällä tilanne on kuitenkin toinen. Kevätmuutto on tapahtumana monella lajilla nopeampi ja suoraviivaisempi kuin syysmuutto (HILDEN et al. 1979). Linnuilla on "kiire" pesimäalueille (=synnyinalueille) ja on erittäin todennäköistä, että suurin osa keväällä lintuasemilla havaituista muuttavista varpuslinnuista pesii Fenno-Skandiassa. Näin ollen muutokset lintuasemien kautta palaavien lintujen määrissä kuvaavat hyvin todellista tilannetta koko Fenno-Skandian alueella. Sen sijaan hyvinkin selvät mutta pienellä alueella tapahtuneet muutokset voivat jäädä huomaamatta.

Kevään muuttosää vaikuttaa luonnollisesti havaittujen lintujen määriin. Jos sää on ollut lintujen kannalta hyvä, ne jatkavat matkaansa pysähtymättä tai jäävät lintuasemille vain hetkeksi. Lintujen nopeaa vaihtumista voi olla vaikea havaita ellei muuttoa erikseen seurata.

Huonon sään vallitessa muutto usein pysähtyy täysin ja toisaalta kova tuuli voi pakottaa linnut aivan muualle. Täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että sään vaikutukset tuntuvat vain rajoitetun ajan. Jos tarkastelemme esim. pensastaskun kannanvaihtelua 20-vuoden ajalta, niin yhden tai kahden vuoden hyvä tai huono sää ei silloin vaikuta paljoakaan lopputulokseen. Lintumiesten tunnistustaito vaihtelee myös paljon ja lisäksi toiset voivat olla rengastamassa ja toiset hakemassa harvinaisuuksia. Nämä ovat aivan ilmeisiä virhetekijöitä, joille olisi myös pitänyt keksiä jonkinlaiset korjauskertoimet. Eräät em tekijöistä vaikuttavat yhtä paljon myös pesintäaikana tehtäviin laskentoihin ja eräät niistä tekijöistä on huomattavasti helpompi vakioida lintuasemilla kuin pesimäaikaisissa laskennoissa.

Koska lintuasema-aineistot kertovat vain suurista ja kauan jatkuneista muutoksista, olisi tehtävä samaan aikaan myös pesimäaikaisia laskentoja. Näin saataisiin hyvin tehtynä tarkka kuva nopeista ja paikallisista muutoksista että koko Fenno-Skandian alueella tapahtuneista muutoksista.

Kirjallisuus

CURRY-LINDAHL, K. 1981: Bird Migration in Africa. — Academic Press. London, New York, Toronto, Sydney, San Francisco 444 pp.

v. HAARTMAN, L., HILDEN, O., LINKOLA, P., SUOMALAINEN, P. & TENOVUO, R. 1963—72: Pohjolan linnut värikuvin. — Helsinki. 1092 ss.

HILDEN, O., TIAINEN, J. & VALJAKKA, R. (toim.) 1979: Muuttolinnot. — Helsinki. 520 ss.

HILDEN, O., JÄRVINEN, A., LEHTONEN, L. & SOIKKELI, M. 1982: Breeding success of Finnish birds in the bad summer 1981. — *Ornis Fennica* 1:20—31.

MARKKULA, M. 1983: Torjunta-aineet ja ympäristö. — Ympäristö ja Terveys 9—10:630—633.

MOREAU, R. E. 1972: The Palearctic-African Bird Migration System. — Academic Press. London and New York. 384 pp.

OJANEN, M. & TYNJÄLÄ, M. 1983: Pensastaskun kevät- ja syysesiintyminen Tavossa 1976—83. — Aureola 4:127—133.

Kevätmuutto 1983

Jukka Grönlund ja Jouko Lundén

Kevätmuuttokaavakkeen palautti 28 yhdistyksen jäsentä eli hieman yli 6%. Lisäksi havaintoja tuli viideltä tai kuudelta muulta henkilöltä. Kiitokset vaivannäöstä niille, jotka havaintojaan palauttivat.

Havainnoitsijat:

Rurik Baarman (RB), Hannu Friman (HF), Jukka Grönlund (JG), Heikki Heikkilä (HH), Jari Helstola (JH), Juhani Hoviseppä (JHo), Jorma Kirjonen (JK), Hannu Klemola (HK), Ismo Lahtonen (IL), Jarmo Laine (JL), Henry Lehto (HL), Soili Leveelahti (SL), Tom Lindroos (TL), Jouko Lundén (JLu), Pekka Loivaranta (PL), Vesa Multala (VMu), Vesa Muurinen (VM), Tapani Numminen (TN); Jukka Nurmi (JN), Timo Pulli (TP), Pekka Rautsala (PR), Markku Saarinen (MS), Kari Salonen (KS), Jukka Saario (JS), Asko Suoranta (AS), Jouni Tittonen (JT), Kalle Toivonen (KT), Olli Vesikko (OV), Jaakko Wessman (JW) ja Hannu Virtanen (HV).

Kevään säätila

Helmikuun loppu oli Suomessa kylmää ja kaunista ja sää jatkui sellaisena

SAARI, L. 1979: Kuuden lintulajin esiintymisestä Rymättylän Aaslalla. — Ukuli 2:29—40.

SAARI, L. 1982: Rymättylän Aaslan pesivä maalinnusto linjalaskentojen valossa. — Ukuli 4:4—20.

SAUROLA, P. 1983: Pensastasku- projektilaji. — Lintumies 4:159—164.

maaliskuun alkuun. 4.—5.3. lounaasta tullut lauha saderintama liikkui maan yli itään. Sen jälkeen luoteesta levinnyt kylmä ilma pysyi viikon. Kuun puoliväli oli Etelä- ja Keski-Suomessa lämmintä ja välillä satoi jopa vettä. 20. päivän tienoo oli väliaikaisesti kaunista, mutta kylmää. Koko loppukuun oli sateista mutta melko lämmintä. Maaliskuun keskilämpötila oli — 2,3°C ollen 1,6°C normaalia korkeampi. Huhtikuun alku oli edelleen sateista Etelä-Suomessa. Sitä seurasi lämmin kaakkoinen ilmavirtaus, jolloin Etelä-Suomessa esiintyi sadetta ja sumua. Huono sää jatkui melkein kuun puoliväliin saakka. Tällöin Pohjois-Skandinaviassa ollut kaunis sää levisi meillekin pariaksi kolmeksi päiväksi. 16.4. lämmin ja kostea sää levisi maahamme. Lämmin sääjakso kesti aina 26.4. asti. Kuukauden lopussa sää oli enimmäkseen pilvinen ja melko kolea.

Vapun jälkeinen lämmin sää kesti toukokuun 10. päivän tienoille. Sitä seurasi viikon saderintama. 16.5. ulottui jäämereltä maahamme korkeapaineen selänne ja se vaikutti sähän aina 27.5. saakka. Tämän jälkeen kaakosta levisi lämmintä ilmaa Etelä-Suomeen. Sää muuttui epäva-

kaiseksi. Aivan kuun lopussa Pohjois-Euroopassa vallitsi matalapaine. Toukokuun keskilämpötila oli hieman normaalia korkeampi. Kesäkuun alussa Itämereltä ja Baltiasta levisi korkeapaine hitaasti koilliseen ja sää selkeni maassamme. Kesäkuun 10. päivän seutu oli Suomessa kylmää.

Muuttolintujen ensimmäiset havaintopäivät: (Suluissa oleva päivämäärä ilmoittaa, koska laji on ensimmäisen kerran havaittu Jurmossa):

Merilokki 20.2. 6 p Nau, Pärnäinen JH

Harmaalokki 20.2. 5 m Nau, Pärnäinen JH

Uuttukyyhky 27.2. (26.2.) 1 p Perniö HL, 6.3. 1 p Ry, Riianen JW

Mustavaris 28.2. (2.4.) 2 p Tu, Oriketo VMu, 8.3. 5 yks/2 hav.

Vihervarpunen 6.3. (1.4.) 1 m Rauvola JK 12.3. 1 m Askainen HK

Viherveikko 11.3. 2 m Kaa, Sauhunvuori JK, 16.3. 2 m Tu, Palokallio AS

Hemppo 13.3. (5.3.) 4 p Raisio JH, 27.3. 1 m Tu, Rauvola JG

Kottarainen 13.3. (21.3.) 12 yks./3 hav.

Lapinharakka 5.3. (4.4.) 1 p Sa, Merikulma HK

Tilhi 5.3. 1 p Al, Mälläinen HH, 15.3. 11 p Pai, Tanisi TN

Keltäsirkku 13.3. (21.3.) 7 m Par, Näsudd JK

Pulmunen 6.3. 20 m Tu, Rauvola JK, 12.3. 1 m Tu, Katariinanlaakso HP

Urpainen 8.3. 6 m Tu, Rauvola JK, 15.3. 200 p Pai, Tanisi TN

Naakka 6.3. (22.3.) 6 m Tu, Rauvola JK

Varis 12.3. 17 m Kaa, Sauhunvuori JK

Kiuru 13.3. (21.3.) 7 yks/2 hav.

Varpushaukka 11.3. (1.4.) 1 m Kaa, Sauhunvuori JK, 19.3. 1 m As, Hannula HK

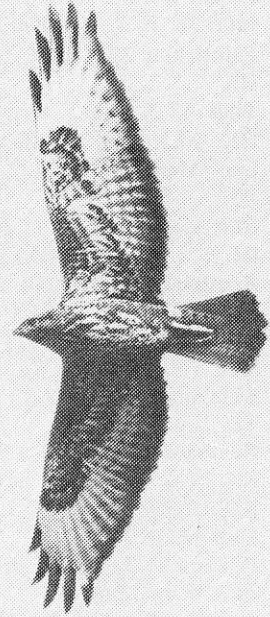
Kanahaukka 7.3. 1 m Naa, Luonnonmaa JS, 13.3. 1 m Par, Näsudden JK

Telkkä 7.3. 1/ Naa, Ukko-Pekka JŠ, 12.3. 1/1 Tu, Rauvola HP

Mustalintu 12.3. (5.4.) 1 p Naa, satama TL, 4.4. 2 p Nau, Nötö JG ja KS

Kyhmyjoutsen 13.3. 2 m Parainen JK

Hiirihaukka 19.3. (2.4.) 1 m Py, Otajärvi VM, 20.3. 1 m Sä, Niksaari PL

Hiirihaukkoja nähtiin keväällä -83 normaalia vähemmän TLY:n alueella (kuva Matti Valta).

Joutsen 19.3. (22.3.) 1 p Dr, Rosala JL, 25.3. 2 m Piiikkiö JK

Tuulihaukka 20.3. (3.4) 1/ m Rymättylä JH ja JLu, 22.3. 1 p Lai, Polttila VM

Töyhtöhyppä 13.3. (21.3.) 1 p Kaa, Kuusisto JN ja SL, 20.3. 22 yks/2 hav.

Naurulokki 15.3. (23.3.) 1 p Ke, Strömman JL, 19.3. 1 p Tu, satama RB

Sepelkyyhky 20.3. (24.3.) 1 m Par, Näsudd JK

Sarvipöllö 15.3. (3.4.) 2 p Pai, Paimionlahti TN
Kangaskiuru 19.3. (3.4.) 1 p Dr, Lövä JL, 26.3. 1 m Kaa, Sauhuvuori JK
Räkättirastas 17.3. (23.3.) 1 p Paimionlahti KS, 19.3. 2 p Dr, Kasnäs JLu
Mustarastas 13.3. (21.3.) 1/ Parainen JK
Peippo 19.3. (1.4.) 1/ m Kaa, Sauhuvuori JK 26.3. 9 m Kor, Utö JH
Pajusirkku 20.3. (1.4.) 1 p Tu, Pikisaari HK
Tikli 17.3. (3.4.) 8 p Tu Pihlajaniemi HK, 20.3. 2 m Tu, Shell IL
Luotokirvinen 25.3. (22.3.) 1 p Kor, Utö JH
Niittykirvinen 25.3. (1.4.) 2 m Kor, Utö JH 26.3. 1 m Sa, Halikonlahti JT
Rautiainen 26.3. (1.4.) 1 p Kor, Utö JH
Punarinta 27.3. (1.4.) 1 p Kor, Utö JH
Punakylkirastas 27.3. (1.4.) 1 p Paimionlahti TN, 31.3. 1 p Ke, Strömmä JL
Kalalokki 26.3. (22.3.) 2 p Tu, satama TL, JLu
Nokikana 26.3. (10.4.) 11 p Naa, satama KS, 27.3. 19 yks./ 3 hav.
Kapustarinta 27.3. (1.4.) 1 m Kaa, Sauhuvuori JK
Piekana 24.3. (5.4.) 1 m Paimionlahti TN, 26.3. 4 m/3 hav.
Ampuhaukka 16.3. (5.4.) 1 m Tu, Halinen VMu, 19.3. /1 p Tu, Ävik HK
Merihanhi 25.3. (23.3.) 2 m Kor, Utö JH, 26.3. 1 p Mi, Mynälahti HK
Uivelo 27.3. (5.4.) 6 yks./ 2 hav.
Isokoskelo 20.3. 11 m Parainen JK
Tukkakoskelo 26.3. 1/ p Kor, Utö JH
Haahka 25.3. 320 Kor, Utö JH
Pilkksiipi 26.3. (5.4.) 1 p Naa, Ukko-Pekka HK
Alli 25.3. 9 m Kor, Utö JH
Punasotka 27.3. (11.4.) 2/ Naa, Ukko-Pekka TP, 28.3. 2/ Tu, Ruissalo HH
Gavia sp 26.3. 2 m Kor, Utö JH
Tavi 27.3. (1.4.) 1/1 p Salo JT, KT
Haapana 26.3. (1.4.) 1—2 Tu, Länsilaituri TL, JLu, PR
Jouhisorsa 25.3. (3.4.) 1/1 m Kor, Lohm JH

Tukkasotka 24.3. (3.4.) 1/ p Ke, Strömma JL, 27.3. 2 p Par, meritelossi JLu, TL
Kurki 31.3. (9.4.) 1 m Kor, Lohm JH, HK, KS, 1.4. 1 p Paimionlahti TN
Riskilä 31.3. 6 p Nau, Nötö KS, 7.4. 1 p Py, Rihtniemi JK
Järripeippo 30.3. (5.4.) 1/ p Dr, Bemböle JL
Silkkiuikku 1.4. (4.4.) 1 p Sä, Niksaari PL, 4.4. 2 p Nau, Nötö KS, JG
Metsähänhi 1.4. (4.4.) 1 m Kemiö IL
Tylli 1.4. (1.4.) 4 p Kor, Utö JH, JG, 2.4. 7 p Kor, Utö JH, JG
Taivaanvuohi 1.4. (1.4.) 1 p Tu, Rauvola JK, 2.4. 2 Kor, Utö JH, JG
Lehtokurppa 1.4. (1.4.) 6 Kor, Utö JH, JG, 3.4. 1 p Tu, Rauvola HH
Selkälokki 1.4. (5.4.) 2 yks./2 hav., 3.4. 1 m Py, Rihtniemi HV
Suopöllö 1.4. (23.3.) 2 p Kor, Utö JH, JG
Peukalainen 3.4. (1.4.) 3 p Kor, Utö JH, JG, 6.4. 1 p Lemu MJS
Kulorastas 3.4. (1.4.) 4 m Kor, Utö JH, JG, 6.4. 3 yks./2 hav.
Laulurastas 3.4. (4.4.) 4 yks./2 hav.
Västaräkki 1.4. (2.4.) 1 p Tu, Rauvola JK, 2.4. 1 p Kor, Utö JH
Lapinsirkku 6.4. (5.4.) 1/ p Kor, Utö TN 7.4. 1/ p Kaa, Kuusisto JN & SL
Kuikka 10.4. (5.4.) 1 p Sä, Niksaari PL
Lapasorsa 8.4. (10.4.) 1/1 p Tu, satama HP, 9.4. 1 p Kaa, Kuusisto JN & SL
Lapasotka 4.4. (5.4.) 1/ p Tu, Rauvola JK, 18.4. 9 yks./ 3 hav.
Anser sp. 4.4. 10 m Mi, Mynälahti HH
Buteo sp. 4.4. 1 m Ku, Laupunen AS
Kuovi 5.4. (5.4.) 1 m Tu, Rauvola PR, 8.4. 1 m Utö-Pärnäinen TN
Tiltalti 7.4. (22.4.) 1 p Nousiainen Tapio Lammes, 19.4. 1 p Dr, Kasnäs PL
Metsäviklo 7.4. (4.4.) 2 yks./ 2 hav.
Suosirri 6.4. (5.4.) 3 yks./2 hav.
Ruokki 4.4. (4.4.) 8 yks./3 hav.
Ruskosuohaukka 5.4. (20.4.) 1 m Tu, Lauste Jarmo Saarnio, 7.4. 1 p Paimionlahti JLu, KS

Sinisuohaukka 6.4. (5.4.) 1 m Uu, Pyhämaa HV
Kalasääski 6.4. (9.4.) 1 m Uu, Pyhämaa HV, 8.4. 1 p Sä, Makarlanjärvi PL
Meriharakka 7.4. (5.4.) 2 yks./2 hav.
Punajalkaviklo 10.4. (5.4.) 1 p Sa, Halikonlahti KT, HL
Mustakurkku-uikku 17.4. (24.4.) 1 p Pyhämaa JK, 22.4. 4 yks./2 hav.
Heinätavi 17.4. (2.5.) 1/1 p Kaa, Kuusisto JN & SL, 18.4. 1/ salo KT
Pikkutylli 18.4. (1.5.) 1 p Kaa, Kuusisto JK, 20.4. 3 yks./3 hav.
Räyskä 16.4. (9.5.) 2 p Sä, Tessvär PL 17.4. 1 m Py, Rihtniemi JK
Lapintiira 17.4. (3.5.) 1 m Tu, Kunikoja JHo
Keltavästaräkki 18.4. (25.4.) 1 m Tu, Ruissalo JHo, 23.4. 3 yks./ 2 hav.
Härkälintu 22.4. (5.4.) 4 yks./2 hav.
Nuolihaikka 23.4. (23.4.) 1 m Dr, Kasnäs RB, IL, 24.4. 1 m Dr, Kasnäs PL, TN
Luhtakana 20.4. (23.4.) 2 p Dr, Kasnäs JL
Jänkäkurppa 22.3. (5.4.) 5 p Vä, Galtarby JL
Pikkukuovi 22.4. (23.4.) 6 m Kaa, Kuusisto JK, 29.4. 1 m Kaa, Kuusisto JK
Liro 23.4. (29.4.) 1 m Lai, Otajärvi VM, 27.4. 1 m Mi, Mynälahti IL
Rantasipi 20.4. (27.4.) 1 p Tu, Ruissalo PR, 23.4. 2 yks./2 hav.
Mustaviklo 23.4. (4.5.) 1 m Lai, Otajärvi VM
Valkoviklo 23.4. (26.4.) 3 p Sau, Tapila TL, 24.4. 1 p Ke, Galtarby JG
Suokukko 23.4. 1 p Sau, Tapila TL
Kalatiira 20.4. (29.4.) 3 yks./3 hav.
Haarapääsky 23.4. (23.4.) 3 yks./3 hav.
Räystäspääsky 23.4. (23.4.) 1 p Kiikala JK, 25.4. 1 p Mi, Mynälahti RB
Törmäpääsky 27.4. (12.5.) 1 p Kaa, Kuusisto JN, SL, HL
Kivitasku 17.4. (9.4.) 2 p Sä, Niksaari PL, 18.4. 2 yks./2 hav.
Pensastasku 23.4. (19.4.) 1 p Dr, Hiittinen RB, IL

Leppälintu 20.4. (23.4.) 1/ p Dr, Kasnäs JL, 22.4. 2 p Dr, Kasnäs KS
Kirjosieppo 24.4. (22.4.) 1/ Dr, Kasnäs JG, JH, KS, 25.4. 2 yks./2 hav.
Metsäkirvinen 23.4. (22.4.) 1 m Paimionlahti JG, 24.4. 2 yks./2 hav.
Käenpiika 24.4. (18.4.) 1 p Ry, Riainen JW, 25.4. 1 p Tu, Artukainen IL
Sirittäjä 26.4. (30.4.) 1 p Par, Lemholm VM, 27.4. 1 p Tu, Perno IL
Pajulintu 28.4. (30.4.) 1 p Tu, Lauste VMu, 1.5. 1 p Ha, Kokkila JT
Peltosirkku 26.4. (24.4.) 2 m Kaa, Kuusisto JN & SL, 30.4. 2 yks./2 hav.
Merikihu 30.4. (16.4.) 3 p Ku, Laupunen PR
Karikukko 4.5. (23.4.) 4 yks./2 hav.
Ruokokerttunen 4.5. (9.5.) 1 p Tu, Ruissalo PR, 6.5. 5 p Tu, Rauvola JK
Käki 4.5. (8.5.) 1 p Par, Sandvik VMu, 5.5. 1 p Dr, Ekhamn JL
Hernekerttu 28.4. (25.4.) 1 p Tu, Patterinhaka RB, 30.4. 2 yks./2 hav.
Harmaasieppo 3.5. (4.5.) 1 p Dr, Hitis JL, 7.5. 2 p Kor, Utö JN, SL, HL
Pensaskerttu 6.5. (4.5.) 1 p Tu, Röntämäki VMu, 7.5. 1 p Kor, Utö JN, SL, HL
Mustapääkerttu 6.5. (30.4.) 1/ p Tu, Piispanristi JK, 7.5. 3 p Kor, Utö JN, SL, HL
Ryतिकerttunen 7.5. (23.5.) 2 p Par, Betteby JK
Sinirinta 7.5. (4.5.) 1/ Kor, Utö HL
Punakuiri 6.5. (30.4.) 1 p Tu, Ävik PR, 7.5. 3 yks./2 hav.
Satakieli 7.5. (8.5.) 1 p Par, Betteby JK
Tervapääsky 9.5. (16.5.) 1 m Vä, Galtarby JL, 12.5. 1 p Piikkiö JK
Pikkulepinkäinen 10.5. (4.5.) /1 p Ke, Linnarnäs HL, 12.5. 1/ p Tu, Ävik PR
Punavarpunen 11.5. (16.5.) /1 p Kaa, Vaarniemi JK, 18.5. 1 p As, Louhisaari RB
Lapinsirri 12.5. (15.5.) 1 p Tu, Rauvola JK, 13.5. 8 yks./2 hav.
Kultarinta 11.5. (15.5.) 2 p Kaa, Vaarniemi JK

Mehiläishaukka 13.5. (21.5.) 1 m My, Karjalankylä AS, 15.5. 2 yks./2 hav.
Lehtokerttu 14.5. (13.5.) 1 p Ha, Viurula JT, 15.5. 1 p Par, Stortervo VMu
Tundrakurmitsa 16.5. (18.5.) 8 m Ku, Laupunen AS, 28.5. 45 m Py, Rihtniemi HV

Lapinkirvinen 17.5. (9.5.) 1 p Tu, Rauvola JK
Kehräjä 20.5. (11.5.) 1 p Pai, Varasvuori TN, 22.5. 1 p Per, Makarla PL
Pikkusirri 22.5. (21.5.) 3 p Rai, Raisionlahti HH

Viimeiset havaintopäivät kevätmuuttajista (tai pesimättömistä kiertelijöistä)

Alli 24.6. 4 p Tu, Airisto JG
Jouhisorsa 22.5. 2 p Pai, Paimionlahti TN
Uivelo 16.5. 1 p Pai, Paimionlahti HK
Kuikka 29.5. 3 m Kus, Isokari JH
Härkälintu 31.5. 1 p Mi, Mynälahti JH
Tuulihaukka 28.5. 1 m Kus, "ulkomeri" JH
Kurki 23.5. 2 m Kor, HP
Meriharakka 23.5. 1 Pai, puhdistamo JH
Töyhtöhöyppä 2.6. 1 m Utö HL
Kapustarinta 26.5. 1 m Vänö JG
Liro 25.5. 2 p Vänö JG, 5.6. 1 Halikonlahti JH
Metsäviklo 31.5. 1 Pai, puhdistamo JH

Alla olevasta taulukossa on arktikamuutto Dr, Bengtskärillä 19.—25.5. (Jukka Grönlund, Ari Rivasto ja Olli Vesikko)

	19.5.	20.5.	21.5.	22.5.	23.5.	24.5.	25.5.	yht
Kuikka		59	20	15	25	23	1	143
Kaakkuri		8	6	7	2	6		29
Gavia sp.		109	104	74	140	262	17	706
Aiii	1500	781	4472	150	5635	601	2	13141
Piikkasiipi		34	5	2	27	7	5	80
Mustalintu	50	13	51	3	200	6	1	324
Sepelhanhi			601	500	266	41		1408
Valkoposkihanhi			50					50
Anser/Branta			185	550	201	107		1043
Merikihu		5	4	4		2		15
Stercorarius sp.			1	1		1	2	5

Valkoviklo 23.5. 2 Pai, puhdistamo JH
Mustaviklo 4.6. 1 p Pai, puhdistamo JK
Suokukko 30.5. 1 m Kus, Laupunen AS
Ruokki 29.5. 1 p Ho HP
Sepelkyyhky 2.6. 1 p Utö HL
Uuttukyyhky 19.5. 1 m Kus, Laupunen AS
Suopöllö 3.6. 1 m Utö HL
Naakka 25.5. 2 m Bengtskär JG
Mustavaris 27.5. 1 p Vänö JG
Punakylkirastas 3.6. 2 p Utö HL
Leppälintu 29.5. 1 p Kor, Sandören JG
Rytikerttunen 3.6. 1 p My, Kalela Alu JG
Keltavästäräkki 31.5. 2 p Kor, Alu JG
Kottarainen 23.5. 4 m Bengtskär JG
Urpiainen 18.5. 1 p Jurmo JG
Vihervarpunen 4.6. 2 p Utö HL
Järripeippo 26.5. 2 p Vänö JG
Pulmunen 17.4. 3 m Py, Rihtniemi JK

Arktiset linnut

Gavia-muutto TLY:n alueella on tosi heikkoa. Toukokuulta ilmoitettiin muutamien kymmenien lintujen päiväsummia ja Jurmosta kolme yli sadan linnun päiväsummaa: 16.5. 126, 24.5. 103 ja 25.5. 118 gaviaa. Jurmossakin muut päivät jäivät muutamiin kymmeneen yksilöihin. 16.5. muutti Kustavin Laupusessa 124 gaviaa (AS).

Allit olivat kateissa. Jurmossa havaittiin 24.—25.5. 600 allia paikallisena, mutta muuten sielläkin vain noin sadan linnun päiväsummia. Kustavissa havaittiin 30.4. 800 muuttavaa allia. 4.5. todettiin Hiittisten merialueella n. 3 500 allia ja toukokuun puolivälissä Hiittisten ja Turun välillä n.8 000 allia (JH).

Mustalintuja nähtiin Jurmossa 28.4. 400

Alla olevassa taulukossa on vesilintujen määrät Raisionlahdella huhtikuussa 1983 (Jouko Lundén).

Laji	Pvm.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
Silkkiiukku							1							2	4	6	8	7	10
Härkälintu																			1
Kyhmyjoutsen							4												
Joutsen																			3
Kanadanhanhi				2					10										
Sinisorsa		86	86	80	77	88	114	135	238	355	185	161	104	126	148	126	72	33	44
Jouhisorsa			1	1				4	2	2		2	2	2	2	2		8	
Haapana						2	20	2	2	4	2	2	2	6	7	41	55	33	43
Tavi			5	2		5	11	17	32	39	17	24	15	66	17	48	40	20	19
Heinätaivi																2			
Lapasorsa															3	2	7	9	9
Tukkasotka			5	22	28	25	20	33	31	16	7	25	27	37	58	56	56	38	71
Lapasotka															4		1		1
Telkkä		6		41	36	53	44	30	34	18	34	36	24	29	44	47	40	12	28
Alli																1	2	2	2
Isokoskelo			4	18	53	37	26	60	32	18	14	10		3	10	3			
Uivelo															4				
Punasotka		22	79	45	93	112	127	175	137	110	153	211	162	130	131	105	146	82	57
Nokikana							6	56	76			3	7	36	43	38	41	42	31

Alla olevassa taulukossa on vesilintujen määrät Raisionlahdella toukokuussa 1983 (Jouko Lundén).

Laji	Pvm.	2.5.	3.5.	4.5.	5.5.	6.5.	7.5.	8.5.	9.5.	10.5.	16.5.	17.5.	18.5.	19.5.	21.5.	29.5.
Silkkiiukku		12	12	21	12	14	4	11	11	10	13	13	7	6	15	13
Härkälintu		1	1	1												
Kyhmyjoutsen		5		9											2	
Kanadanhanhi			4													
Sinisorsa		19	15	35	29	34	17	17	14	20	17	20	22	25	22	
Harmaasorsa										2						
Jouhisorsa		4		2		2										2
Haapana		5	1				1	2		1	4	2		2	4	
Tavi		31	18	18	6	6	6	2		3	3	7	7	9	1	6
Heinätaivi		4	6	1		3				1	3			3	2	2
Lapasorsa		11	5	6	3	6	6	2	9	4	2	7	3	6	6	2
Ristisorsa											2					
Tukkasotka		11	6	5	4	2				12	2	6	3	9	12	9
Telkkä		3	4	28	4	4	4	4	4					2	3	3
Punasotka		9		1	6			1		4		2	7	23	3	11
Nokikana		13	15	24	9	14	12	7	12	5			5	6	5	4
Mustakurkku-uukku											1					

Muuton huipuista ja kulusta

Allaolevaan on pyritty kokoamaan muutamien lajien suurimmat lepäilijä- ja muuttajamäärät. Joidenkin lajien muuttoa on pyritty käsittelemään yksityiskohtaisemmin havaintosarjoilla. Petolintuja ja "isoja lintuja" tarkastellaan toisaalla.

SILKKIUIKKU Suurimmat ilmoitetut lepäilijämäärät 22.4. 70 Kaa Kuusistossa (JK) ja Ry Koisaareissa 15.5. 80 (JW)

HÄRKÄLINTU Rehevien vesien uikkua havaittiin Jurmossa 29.4. 13 p.

HEINÄSORSA Paimionlahdella 13.4. 300 p (TN).

TAVI Huiput pieniä. Le Oukkulanlahdella 18.4. 160 (MS). Paimionlahdella 19.4. ja Mynälähdellä 20.4. molemmissa pai-

koissa 250 (JG,JH,KS). Huippuina Mynälähdellä 28.4. 336 (KS).

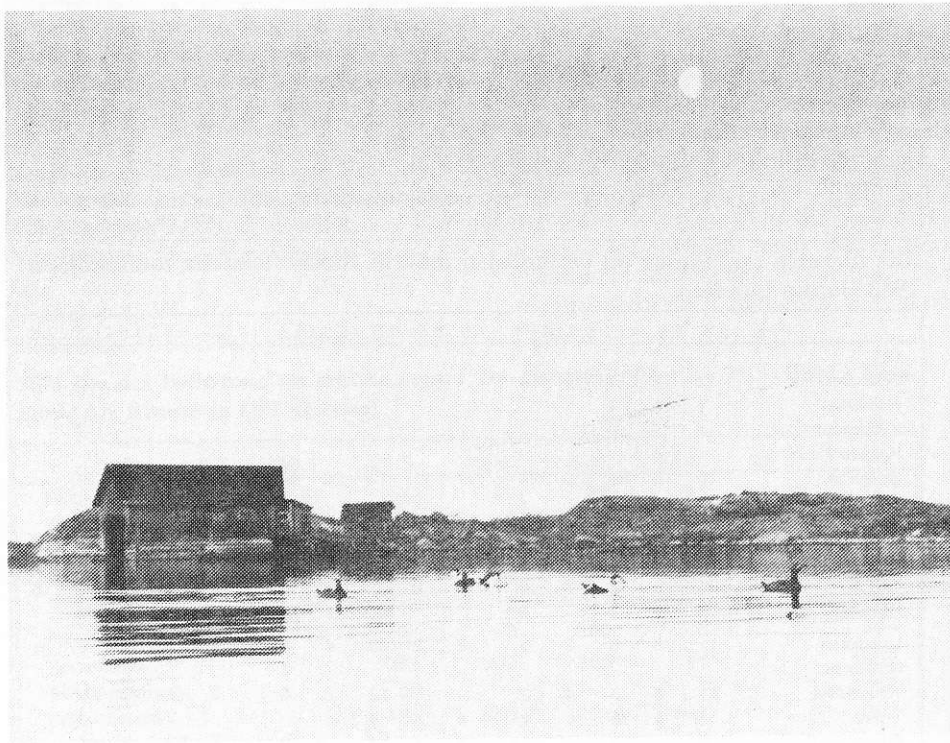
HAAPANA Raisonlahdella 20.4. 130 (HL), Paimionlahdella 1.5. 110 (JK) ja Mynälähdellä 4.5. 147 (JH).

JOUISORSA Mynälähdellä 28.4. 45 (KS).

TUKKASOTKA Esiintyminen runsasta: Le Oukkulanlahdella 25.4. 140 (MS) Mynälähdellä 28.4. 292 (KS), Kus Rahissa 30.4. 492 (JH), Paimionlahdella 4.5. 150 (TN) ja Lokalahdella 7.5. 600 (JHo).

PUNASOTKA Raisonlahdella huippu hyppelhti seuraavasti: 11.4. 128, 15.4. 400 (TP) ja 20.4. 120. Huhtikuun 20. muualla: Uu Kuivaranta 180 (KS) ja Py Kulju 170 (TN).

TELKKÄ Jurmossa 2.4. 130 ja Mynälähdellä samoin 130 30.4. (HH).

Jurmon keväistä idylliä (kuva Matti Valta).

ISOKOSKELO Havaintosarja Mynälähdeltä: 20.4. 700, 28.4. 920 ja 4.5. 325 sekä vastaavasti Paimionlahdeltä: 22.4. 632, 24.4. 604 ja 26.5. 430.

MERIHARAKKA mynälähdellä 2.5. 135 (TL) ja Kor Utössä 136 m 20p 7.5. (HL,SL,JN).

HAAHKA Allaolevaan taulukkoon on laskettu viisipäiväisjakson haahkasumma Jurmosta, joka kuvaa muuttoa kulkua (havainnointi yhtäjaksoinen).

760 1.4.—5.4.	8335 6.4.—10.4.	2486 11.4.—15.4.
2220 16.4.—20.4.	1800 21.4.—25.4.	3050 26.4.—30.4.
2450 1.5.—5.5.	1250 6.5.—10.5.	613 11.5.—15.5.

Huippupäivä Jurmossa 6.4. 4 300 m 1 000p (JH,OV). Py Rihtniemessä 10.4. 3 162 ja seuraavana päivänä 1 864 m (HV):

TÖYHTÖHYYPÄ Turun satamassa 27.3. 329 m (HK) ja huippuna Py Rihtniemessä 1 027 m vajaassa kolmessa tunnissa (HV). Jurmon vaatimaton huippu 2.4. 200 m.

KAPUSTARINTA Surumielinen haikailija esiintyi tänä keväänä runsaana. Vapunaattona havaittiin neljässä paikassa yhteensä 472 yksilöä (Jurmossa 145 ja Kemiössä 170). Mynälähdellä 2.5. 245 (TL) ja muutamaa päivää myöhemmin Mietoissa 7.5. 250 (JK) ja Nousiaisissa 60 (MS). Päivää myöhemmin Paimiossa 75 (TM).

TAIVAANVUOHI havaintosarja Le Oukkulanlahdeltä: 6.4. 10, 18.4. 82 ja 25.4. 26 (MS). Kaa Kuusistossa 22.4. 30 mäkättäjää (JK).

KUOVI kaksi "huippupäivää": 19.4. Sa Halikonlahti 170 m (JT) ja Tu Rauvolanlahti 94 m (HL) sekä 24.4. Tu Hirvensalo 114 m (HK) ja Dragsfjärdin suunnalla 110 m (JG,JH).

PIKKUKUOVI Lajista ilmaantui kohtalaisesti havaintoja. Jurmossa 4.5. 100 m (sekä Num.sp. 40 m), paria päivää myöhemmin 110 m. Py Rihtniemessä 7.5. 107 m (HV) ja Kor Utössä Num/Lim 21 m ja 210 muuttavaa isoa kahlaajaa (HL).

LIRO Huippu Tavanomaiseen aikaan pienellä määrällä: Mynälähdellä 13.5. 50 p (JK).

VALKOVIKLO Jurmossa vapunpäivänä 20 m ja 30 p.

LAPINSIRRI Pai puhdistamo 21. ja 23.5. 18 (TN).

SUOKUKKO Paimionlahdella 11.5. 80 (TN). Oliko tässä todellakin suokulaisen päämuutto?

MERILOKKI Kevään ensimmäinen massamuuttaja: Korppoossa 17.3. 150 (KS).

NAURULOKKI Halikonlahdella 9.4. 1 200 (JT) ja 22.4. 2 000 (HF). Turun satama houkutteli tänäkin keväänä kirkuvia lokkeja tuhannen yksilön verran 10.4. (HFJ) ja 17.4. (KS).

SEPELKYYHKY Kaa Sauhuvuoressa 16.4. 176 m (JK).

SUOPÖLLÖ Kor Utössä 7.5. aamupäivällä liihotteli ulkomereltä yhteensä 6 suopöllöä ja 5 määrittämätöntä Asiota laskeutuen lähisaariin (HL,SL,JN).

TERVAPÄÄSKY Halikonlahdella 28.5. 300 p (TN).

KIURU Suurin kertymä 28.3. 500 p Dr Björkbodassa (JL).

TÖRMÄPÄÄSKY Halikonlahdella 13.5. 200 p (TN).

HAARAPÄÄSKY Sama paikka ja päivä kuin edelliselläkin, mutta yksilöitä sadan verran enemmän.

VARIS Maaliskuun 20. Le Oukkulanlahdella 120 m (MS) ja Py Polttilassa 140 m (VM). Jurmossa 6.4. 140 m (+ isoa

Corvusta 175 m) ja sisämaan muuttoa Lai Otajärvellä 10.4. 180 m (VM).

LAULURASTAS Jurmossa huhtikuun 20. päivän jälkeen 100—350 yksilöä päivittäin kunnes huippu vapunaattona 200 m 200 p.

PUNAKYLKIRASTAS Jurmossa vapunaattona 220.

MUSTARASTAS Jurmossa 9.4. 81 p 12 m.

LEPPÄLINTU Jurmon metsikössä vapunaattona 50 ja 15.5. 60.

PUNARINTA Muuton kulku Jurmossa viisipäiväisjakson summana:

45 1.4.—5.4.	42 6.4.—10.4.	18 11.4.—15.4.
464 16.4.—20.4.	1200 21.4.—25.4.	490 26.4.—30.4.
380 1.5.—5.5.	220 6.5.—10.5.	38 11.5.—15.5.
6 16.5.—20.5.	4 21.5.—25.5.	0 26.5.—30.5.

Huippupäivä oli 23.4., jolloin saarella arvioitiin punarintamääräksi 500 yksilöä.

MUSTAPÄÄKERTTU Jurmossa 22. ja 28.5. 30 Utössä 3.6. 41 (HL).

PAJULINTU Jurmossa 24.5. 80 (sekä *Phylloscopus* sp. 100). Lemun Oukkulanlahdella 17.5. 90 (MS).

HARMAASIEPPO Muuton kulku Jurmossa 23.5. 100, 24.5. 80, 25.5. 120, 27.5. 150 ja 28.—29.5. 200.

METSÄKIRVINEN Jurmon paras päivä 6.5. 140 m.

KOTTARAINEN Le Oukkulanlahdella 18.4. 300 p (MS). Jurmossa 9.4. 200 p 118 m.

PEIPPO Jurmossa 2.4. 1 000 m 100 p ja Utössä samana päivänä vain 255 m 100 p (JG,JH). Dr Kasnäsissa 6.4. 600 p (JL).

JÄRRIFEIPPO Jurmon huippu 22.4. 600, muuten 23.4.—6.5. luvut vaihtelivat

100—350 välillä. Vahdon kirkonkylällä 28.4. 350 p (MS).

PELTOSIRKKU Jurmon huippupäivä: 6.5. 53 m.

PULMUNEN Py Rihtniemi muutti 3.4. 301 (HV).

Hanhet, joutsen ja kurki

Kaikkien yllämainittujen kolmen ryhmän määrät olivat lisääntyneet kevääseen 1982 verrattuna. Vaikka näiden "isojen lintujen" palautusaktiiviteetti on lisääntynyt, on kyseessä ollut myöskin lintumäärien kasvu.

MERIHANHI Isoista linnuista ainoastaan tämän lajin määrä oli pienentynyt 90 yksilöllä kevääseen 1982 verrattuna. Paras paikkakohtainen määrä oli 9.4. Mynälähdessä pelloilla 76 lepäilijää. Jurmon parhaana kolmea päivää aiemmin 29 muuttajaa 5 paikallisen lisäksi (JH,OV).

METSÄHANHI Määrä lähes kaksinkertaistui kevääseen 1982 nähden. Lajia havaittiin ainoastaan huhtikuussa, parhaana 27. 259 yksilöä. Jurmossa kevään mittaan 52 yksilöä.

JOUSTEN Lajista saatiin huikea yhteismäärä päällekkäishavaintojen karsimisen jälkeenkin. Parhaana päivänä 10.4. 83 yksilöä. Jurmossa keväällä 87 yksilöä, paras päivä 6.4. 30 m (JH,OV).

KURKI Kurkien määrä kevästä 1982 kasvoi runsaalla 700 yksilöllä. Huippupäivä 18.4. 739, hyviä päiviä myös 24.4. 275 ja 16.4. 191. Huhtikuussa yli sadan yksilön päiviin päästiin 5. (185), 8. (179), 17. (105), 19. (140) ja 23. (138). Parhaat paikkakohtaiset yksilömäärät 18.4. Sä Niksaari 22a 622 m (PL), 16.4. Sä Tessvär 13a 152 m (PL) ja 24.4. Ke Kiila 150 m (M.Österman). Jurmossa 40 muuttajaa.

Metsähänhen pajatus on tuttu ääni huhtikuun lopun komppaajalle (kuva Matti Valta).

Allaolevaan taulukkoon on koottu viisipäiväisjaksojen summat:

Laji	Maaliskuu				Huhtikuu						Toukokuu						Summa
	17—21	22—26	27—31		1—5	6—10	11—15	16—20	21—25	26—30	1—5	6—10	11—15	16—20	21—25	26—30	
A ans		21	2		39	192	14	90	50	27	9	4	2				450
A fab					7	34	17	159	38	325							580
Anser sp.					19	9	9	127	40	102	3	13					322
C cyg	1	8	2		24	179	46	106	109	23	9		1				508
G grus			1		192	259	84	1175	489	7	24	2	3	5	11		2252

Päiväpetolinnut

Tämä lajiryhmä ei muutollaan juurikaan suosi Varsinais-Suomea. Kulunut kevät oli petolintumuutoltaan sangen nihkeä. Kevääseen 1982 verrattuna kokonaismäärä oli pudonnut 723:sta 594:ään.

HIIRIHAUKKA Laji oli todella kateissa kuluvana keväänä. Paras päivä 26.4. 15 muuttajaa. Jurmossa keväällä vain 16 yksilöä hyvästä miehityksestä huolimatta.

PIEKANA Lajin muutto pääosin huhtikuussa. Parhaat päivät 12.4. 16 muuttavaa ja 17.4. 23 muuttavaa ilman mitään suurempia paikkakohtaisia summia. Jurmon saalis 17 piekanaa.

VARPUSHAUKKA Lajin kokonaismäärä oli pudonnut viime keväästä lähes sadalla yksilöllä. paras päivä 22 muuttajaa 17.4., joista parhaana paikkakohtaisena määränä Kaa Sauhuvuoren 10 muuttajaa (JK). Jurmon summa keväältä 58.

KANAHAUKKA Lajia tarkasteltaessa on pyritty eliminoimaan pesivät ja paikalliset yksilöt.

MEHILÄISHAUKKA Lajityypillisesti havainnot keskittyvät toukokuun kahdelle viimeiselle viikolle.

RUSKOSUOHAUKKA lajin puuttuminen useilta vakituisilta pesimäpaikoilta ihmettytti monia lintuharrastajia. Paras paikkakohtainen määrä Lai Otajärvellä 8 yksilön voimin (VM). Jurmostakin havaintoja 6 yksilöstä.

SINISUOHAUKKA Paras päivä 23.4. 8 yksilöä. Laji parillakymmenellä yksilöllä runsaampi kuin 1982. Jurmossa 23 yksilöä kevään mittaan.

KALASÄÄSKI Yksilön verran runsaampi kuin viime keväällä 1982. Jurmosta 6 yksittäistä havaintoa.

NUOLIIHAUKKA Yllättävä määrän nousu kevään 1982 10 yksilöstä 29 yksilöön. Jurmosta 13 yksilöä.

TUULIHAUKKA Tasaista esiintymistä läpi koko muuttokauden. Yksilömäärä lisääntynyt keväästä 1982 yhdellä.

Allaolevaan taulukkoon on koottu muuttaviksi tulkittujen petolintujen määrät jaksottain.

Vaelluslinnut

Vaelluslintujen osalta jouduttiin tänäkin vuonna turvautumaan lähes yksinomaan Jurmon havaintoihin. Vaelluslinnuista näkyvimpiä olivat tänä keväänä vain **hippiäinen** ja **käpylinnut**.

Tiaisista Jurmossa **talitiaisen** ohella näyttäytyi **sinitiainen** pariin otteeseen 16.—17.4. ja 8.—9.5. **Puukiipijä** havaittiin kolmesti huhtikuun alkupuoliskolla. Yksinäinen **tilhi** havaittiin 22.4. ja Dr

Kasnäsissa 30.4. **Käpytikkoja** Jurmossa havaittiin 18.4.—15.5. kuutisen yksilöä. **Pikkutikkanaaras** havaittiin lentävän määrätietoisesti koilliseen Kaa Kuusistossa 20.3. Käpylintuja havaittiin Jurmossa 23.3.—27.5. välisenä aikana 102 yksilöä, joista määriteltiin 15 **pikkukäpylintua**, 1 **isokäpylintu** ja 23.4. näyttäytyi komea vanha koiras **kirjosiipikäpylintu**. **Hippiäisestä** on koottu Jurmon havainnoista viisipäiväisjakson summat huhti- ja toukokuulta. Maaliskuun lopulla laji näyttäytyi pari yksittäistä kertaa.

415 1.4.—5.4.	182 6.4.—10.4.	83 11.4.—15.4.	215 16.4.—20.4.
140 21.4.—25.4.	120 26.4.—30.4.	75 1.5.—5.5.	55 6.5.—10.5.
15 11.5.—15.5.	3 16.5.—20.5.	0 21.5.—25.5.	0 26.5.—30.5.

Laji	Maaliskuu			Huhtikuu						Toukokuu						Summa
	17— 21—	22— 26	27— 31	1— 5	6— 10	11— 15	16— 20	21— 25	26— 30	1— 5	6— 10	11— 15	16— 20	21— 25	26— 31	
B but	3	17	9	14	16	9	17	12	1					1		99
B lag		6			3	16	41	3	4	13		2			1	89
But sp.		6			8	6	14	5							1	41
A nis	1	2	2	12	29	20	36	17	7	9	4	2	1	1		143
A gen	2	1	1	1	1	2	6		1					6	8	15
P api												1				15
C aer				1	4	4	13		1	1	2	1	1			28
C cya				1	10	3	3	11	4	3	4	7			1	47
P hal							6	5	2	3	2	1				1
F sub							4	6	4	5	3	1	3	2	1	29
F col	1	2		1	4	6	7			2						23
F tin	2	1	2	3	7	2	4	7	2	3			2		3	41
yht.	9	35	14	41	84	76	142	61	26	39	18	15	8	10	16	594

Kesäkatsaus 1983

Rauno Laine

Kesäkatsaus ilmestyy nyt ensimmäistä kertaa uudessa muodossaan. Paitsi Ukulin arkistolajilistassa kohdissa B,C ja D olevat lajit katsaus sisältää myös kesä-aikaiset pikkurarit. ARK- ja RK-lajeista, kuten yölaulajista julkaistaan omat katsauksensa, joten niihin lajeihin ei tässä yhteydessä puututa.

Havaintojen palauttaminen on ollut kiitettävän runsasta, kaikkiaan havaintoja on saatu 109:ltä eri lintuharrastajalta, suurkiitokset. Veisi liian paljon tilaa mainita heitä kaikkia tässä, mutta erityisesti haluan kiittää seuraavia henkilöitä runsaasta havainto-aineistosta: Asko Suoranta, Vesa Multala, Henry Lehto, Jukka Saario, Markku J. Saarinen, Juha Kylänpää, Jouni Tittonen, Osmo Kivivuori, Hannu Klemola sekä Vesa Muurinen. Ilähduttavasti ovat tietoja lähettäneet myös yhdistyksemme nuorimmat harrastajat, päinvastoin kuin monet konkarit, joilta ei ole saatu mitään kesähavaintoja.

Katsausta tehtäessä on käyty läpi TLY:n arkisto, Jurmon kaavakkeet sekä Ruissalon, Paimionlahden ja Mietoistenlahden havaintovihot.

Pää-asialliset retkeilykunnat ovat enim-
mäkseen samat kuin aikaisempinakin vuosina, so. rannikko- ja saaristokunnat, sisämaasta löytyy vielä turhankin paljon aukkoja, toivottavasti asia korjaantuu. Runsaasti alueellisia havaintoja on saatu mm. Hannu Virtaselta Pyhärannan seudulta. Vesa Multalalta Paraisten alueelta, Juha Kylänpäältä Laitilan seudulta. Jukka Saariolta Uudenkaupungin alueelta. Asko Suorannalta Laitilan ja Kustavin seuduil-

ta. Jurmon havainnot esitetään erikseen kunkin lajin lopussa.

KUIKKA (*Gavia arctica*): Harvalukuinen pesimälintu Varsinais-Suomen kirkasvetisissä ja karuissa järvissä. Havaintoja viime kesältä seuraavasti:

10.5. Lai, Miehunjärvi 2 (toinen hautoi), 10.5. Lai, Särkijärvi 2+2+1+1, 10.5. Lai, Iso-Lahnio 2, 12.5. Lai, Lamminjärvi 1, 17.5. Lai, Lukujärvi 1+2., 19.5. Lai Otajärvi 1, 25.5. Lai, Iso-Lahnio 3, 25.5. Lai, Miehunjärvi 3+1 pesällä, 5.6. Nau, Koumträsket 2ad, 6.6. Per, Kirakkajärvi 2ad+pesä, 12.6. Yl, Vaskijärvi 2ad 19.6. Uu, Ahmasvesi 4ad+1pull, 23.7. 2ad+1juv, 22.6. Lai, Pitkäjärvi 2, 24.6. Yl, Eläjärvi ainakin 3 paria, 30.6. Dr. Lemnästräsk 2 myös 2.8. sekä 11.8. 2exx, 8.7. Kor, Retaisträsk 2ad+1pull, 8.7. Nau, Västerträsk 1ad+1pull, 10.7. Nau, Packaisträsk 2ad+1juv, 10.7. Nau, Västerträsk 2 paria, 7.8. Nau, Laggarnäs 7ad, 9.8. Kor, Retaisträsk 2ad+1juv, lisäksi Yl, Vaskijärvi toukokuusta-elokuuhun 2—6ad, sekä Lai, Otajärvi kesällä 1 pari.

JURMO: kesäkuun alussa vielä muuttavia varsinaiset kesähavainnot: 22.6. 2, 23.6. 3, 24.6. 4, 26.6. 3, heinäkuu 1—3 exx, 31.7. kuitenkin 8, elokuu 4—8exx.

HÄRKÄLINTU (*Podiceps griseigena*): Nykyään tyypillinen rehevien järvien laji, vakiinnuttanut edelleen asemaansa Varsinais-Suomessa. Retkeilysuuntauksesta joutuksen pääosa havainnoista keskittyy Laitilan seudulle:

9.5. Lai, Särkijärvi 1 pari, 10.5. Lai, Kaarnijärvi ääntä, 17,5 2 paria, 12.5. Lai, Lukujärvi 1 pari 1.5. Lai, Pitkäjärvi 2 pesivää paria. 17.5. Lai Lukujärvi 6 reviiiriä, 19.5. Lai, Otajärvi ainakin 23exx 25.5. Lai, Vähä-Potkio 1 pari, 6—8. Kal, Rohijärvi 2 paria, joista ainakin toinen pesi, 3.7. 3 pull, 22.6. Py, Lamminjärvi 2, 28.7. Par, altaat 1, 7—8 Väs, Finsjö 2, 20.8. 2ad+1juv, lisäksi Uu, Ahmasjärvi 4—5 paria sekä Uu, Haapalanjärvi 2—3 paria.

JURMO: 25.6. 1, 31.7. 1 sekä 5.8. 1.

MUSTAKURKKU—UIKKA (*Podiceps auritus*): Kuuluu nykyään jo monen pienenkin lammikon tai lampareen tyyppilajistoon, havaintoja tehty varmasti tässä ilmoitettuaakin enemmän:

19.4.—9.8. Dr, Skinnarvik 12ad+16juv, 4.5. Dr, Helvetträsk 2 paria+pesä, 4.5. Tai, Leikluoto 1 pari soitimella. 5.5. Dr, Kråkviksträsket 4, myös 30.5., 7.5. Naa, Ajolahti 2, 8.5. Rym, Ruokorauma 2, 13.5. Lai, Houkonjärvi 3 paria, 26.5. 1 pari+4-munainen pesä, 14.5. Dr, Kasnästräsk 3, 15.5. Le, Mannerjärvi 6, 15.5. Tai Kolkanaukko 2, 15.5. Tai-Kus, väli 2 paria+2, 15.5. Ry, Koisaari 1+2, 15.5. Ry, Vähäsaari 2, 15.5. Ry, Kirkkolahti 3 paria, 16.5. Sa, Halikonlahti 1, 17.5. Tur, Rauvolanlahti 1. 25.5. Kis, Kytömaenjärvi 1 pari, 3.6. La, Raumajärvi 2, 1.6.—31.7. Ry, Ajolanlahti 4 paria+7pull, 1.6. Mer, Iskola 2 paria+pesä, 5, 12, 21.6. Mas, Santakuopat 8 paria (7pesää), 14.6. Mer, Iskola 2 paria, 23.6. Kor, Kulm 2 paria, 24.6,

Kal, Rahkajärvi 1 pari+3pull, 25.6. Nau, Pärnäinen 1ad+2pull, 7.6. Dr, Taalintehdas 1, 7.7. Kor, Galtby 1 pari+ainakin 2pull, 9—10.7. Naa, Ajolahti 1, 8.8. Nau, Härmö 1, lisäksi kevähavaintoja Kustavin Marjamäenlahdelta sekä Karhusaarenlahdelta, Kustavin Elinäistenlahdella 10 paria. Rymättylä Takapaskanlahti, pesintä?

JURMO: Ainoat havainnot elokuulta muuttavista/kiertelevistä linnuista 4.—10.8. 2exx.

KYHMYJOUTSEN (*Cygnus olor*): Merenlahti ilman siinä uiskentelevaa kyhmyjoutsenpariskuntaa on kuin pilvetön päivä. Näin voisi mukailla tunnettua lausetta. Laji on tyypillisimpiä alueemme rehevien lahtien asukkeja. Vain pesimähavainnot on mainittu alla:

Rymättylä: pesintä Koisaari, Ruokorauma, Kirkkosalmi (4 paria), Nuiko, Kustavi: pesintä Elinäistenlahti, Karhusaarenlahti. Laupusensalmi, Pihlavankarinaukko, Tiiranletto (2ad), Parainen: pesintä Mattholmsfladan, Attu, Granholm, Mågbyträsket, Södervik. Kanugrunden, Osterviken, Mustfinnöträsk, Lillmälö, Mattholmsfladan, Gunnarsnäs, Brattnäs, Nauvo: Spelharun, Skogskungträsk, Kyrkviken, Korppoo: Österskär, Houtskär: Hönsnäs, Sunbåda, Iniö Keistiö, Taivassalo: Kolkanaukko (9 paria), Kaustionaukko (2 paria), Rantalanlahti (2 paria), Kuusistonrauma, Aasamas, Leikluoto (2 pesää), Turku: Ruissalo (ainakin 3 paria), Friskala (pesä), Vepsä (1 pari), Mietoinen: Mynälahti 6 paria, Kemiö: Mainiemi, Sjöläx, Nordvik, Västanfjärd: Galtarby, Finnsjö, Kisko: Kiskonjärvi, Dragsfjärd: Sunnaäviken, Vänö (5 paria), Särkisalo: Musko, Suutar kylä, Aisböle, Alastalonlahti, Rusthollinlahti, Merimasku: Sannainen (2 paria), Uusikaupunki: Haapa-

lanjärvi, Ahmasvesi (1—2 paria), Piikkiö: Piikkiönlahti.

JURMO: Kesäkuun maksimi 26.6. 75ad+6pull, heinäkuun 31.7. 20, elokuussa 6.8. 25ad+2pull.

LAULUJOUTSEN (Cygnus cygnus): Sa-tunnainen harhailija:

14.5. -kesäkuun alkuun Lai, Sarkonjärvi 1sudab.

Cygnus sp: 25.7. Ho, Länga Hästskär 6ad, 9.8. Na, Bergham 3/2.

HEINÄTAVI (Anas querquedula): Piileskelevä laji josta ei pesimähavaintoja tänäkään kesänä:

6.5. Kis, Kirkkojärvi 1k, myös 7.5., 23.4. Uu, Liesluoto 4k3n, 15.5. Kis, Kirkkojärvi 3k, 15.5. Mie, Mynälahti 1k, 16.5. Pai, Paimionlahti 6k, 14 ja 22.5. Uu, Haapalanjärvi 1 pari, 19.5. Lai, Otajärvi 1k, 22.5. Sa, Halikonlahti 1 pari, 29.5. 3/1, 30.5. 2/1, 31.5. 1/1, 14.6. 1/1, 4.6. 2/1, 26.5. Kaa, Kuusistonlahti 2 paria, 29.5. Le, Isovirtukka 2 paria, 30.5. Tur, Friskala 2 paria 29.7. Uu. Haapalanjärvi 1n-puk.

JURMO: 4.8. 1n-puk. sekä 11.8. 2n-puk.

JOUHISORSA (Anas acuta): Ainoat ilmoitetut havainnot:

Lai Otajärvi 3 paria, 8.8. Nau Bergham 1/5.

JURMO: Kesäkuun alussa vielä 9, sen jälkeen 1—2exx, heinäkuussa 2—4exx, 31.7. kuitenkin peräti 15. Elokuussa 6.8. 13exx.

LAPASOTKA (Aythya marila): Hyvin niukkalukuinen saariston- ja rannikon lintu, Jurmon ulkopuolelta vain yksi havainto: 22.5. Py, Saarenpää 2 paria.

JURMO: 24.6. 1/1, 25.6.1k, 27.6. 2, 28.6.1/1, 2.7. 1, 10.7. 3.

ALLI (Clangula hyemalis): Havainnot koskevat pesimättömiä ja muutolta myöhästyneitä lintuja:

Sa, Halikonlahti 14.6. 3k2n, 20.6. 3k2n, 21.6. 3, 12.7. 2n, 27.7. 1n, 14.6. Ho, Masmofjärden 3—4, 24.6. Tur, Ruissalo 2/2 (Rantatie). 24.6. Tur, Kaksikerta 2, 25.6. Na, Nötö 1, 26.6. Par, Ryssviken 1p, 6.8. Sa, Halikonlahti 2. myös 8.8.

JURMO: 1—4.6. 2, 25.6. 1n, 5—6.8. 1k.

MUSTALINTU (Melanitta nigra): Myös harhailevista linnuista tehtyjä havaintoja: 13.6. Ho, Kihti 2n, 20.6. Ho, Kihti 1, 26.6. Nau, Trunsö 2.

JURMO: 25.6, 4, 2.7. 5, 3.8. 10, 5.8. 5.

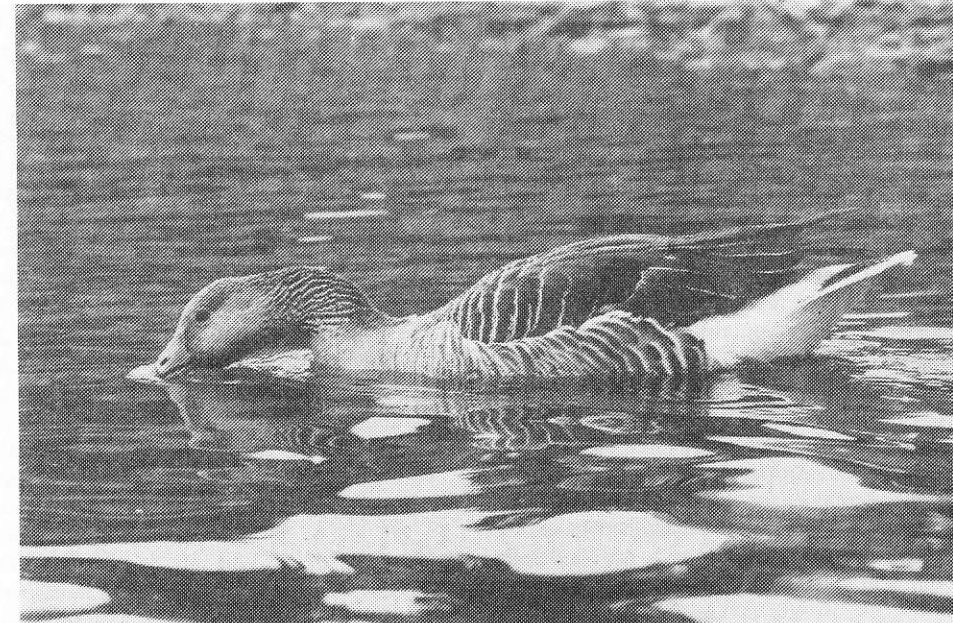
MERIHANHI (Anser anser): Kesähavainnot sieltä täältä pitkin rannikkoa:

5.5. Tai, Isosärkilä ääntelyä, 15.5. Py, Mustakluppi 3, 20.5. Kus, Iniönaukko 2 lennossa, 2—3.6. Dr, Vänä 4—6, 26.6. Sär, Ransö 8ad 16juv, 5.7. Nau, Pärnäinen 1, 17.7. Uu, Pujonletto 9, 24.7. Uu, Ulko-Kiverö 5, 24.7. Py, Kroop 26, 25.7. Uu, Pujonletto 21, 26.7. As, Kolkka-Potinkari väli 2ad 1juv, 24.7. Nau, Härmö 3NW, 28.7. Nau, Bergham 7 kiertelevää, 7.8. Py, Truut 2, 7.8. Py, Vähä-Louenletto 5, 10.8. Ke, Mainiemi 80, lisäys: 16.6. In, Biskopsö 2ad Spull.

JURMO: Kesäkuun maksimi 11.6. 30exx, 26.6. 10pull, heinäkuu 16.7. 210exx, muuten 15—40exx, elokuun alusta jo muuttoa.

NUOLIAUKKA (Falco subbuteo): Aika mukavasti havaintoja:

20.5., 20.6 ja 31.7. Ry, Kuralanjärvi 1, 29.5. Uu, Ahmasvesi 2, 28.5. ja 22.6. Kis, Kiskonjärvi 1 pari, 17.5. ja 6.6. Lai,

Merihanhen pesimäkanta TLY:n alueella on vankka (kuva Matti Valta).

Kaarnijärvi 1, 4.7. ja 31.7. Tur, Iso-Heikkilä 1, 17.7. Ry, Kolkka1, 30.7. Salo 1, 6.8. Sau, Tapila 1, 6.8. My, Ihalainen 1, 2.8. Ha, Leinola 1, 5.8. Nau, Härmö 1, 7.8. Kal, Rohijärvi 1, lisäksi 6.6. Na, Vansor 1 sekä Rai, Mälikkälä pesintä.

JURMO: 5.6. 1, 30.7. 1 sekä 12.8. 1n.

AMPUHAUKKA (Falco columbarius): 22.5. Py, Kauka 1, 7.7. Ha, Viala 1, 25.7. No, Kurjenrahka 1.

TUULIHAUKKA (Falco tinunculus): Jurmon ulkopuolelta vain 6 ilmoitettua kesähavaintoa. Tuskin Tinnu sentään näin harvinainen on:

18.5. Tur, Ävik 1, 17.6. Le ? 1, 20.6. Ha, Vuorentaka 1, 26.6. Py, ? 1, 11 ja 24.7. Lai, kk 1, 13.8. Per, Asema 1.

JURMO Koko kesän muutamia yksilöitä: Kesäkuu 1—2exx, heinäkuu 1—2exx, elokuussa runsaampi 2—3.8. 2, 3.8.

2n-puk, 4.8. 2n-puk, 1 1kv-lintu, 9.8. 4 ja 12.8. 3.

RUSKOSUOHAUKKA (Circus aeroginosus): Tämä rantaruovikkojen ruskea liihottelija tavattiin seuraavissa paikoissa:

28.4. Lai, Otajärvi 3kln, 14.5. Lai, Sarkonjärvi 1, 19.5. Lai, Otajärvi ainakin 4 paria, 6.6. Pai, Paimionlahti 1, myös 10.6., 17.6. Ry, Riaistenjärvi 1n, 5.8. Na, Härmö 1n, 22.7. Uu, Haapalanjärvi 1k, 28.7. Par, Altaat 1k 4juv, 6.8. Lai, Otajärvi 1ad k+4juv, 6.8. Sa, Halikonlahti 2ad, lisäksi 25.5. Lai, Vähä-Lahnio 1ad naaras. Mietoistenlahdella touko- kesäkuussa 1—3 lintua. Kemiö, Pitkäjärvi pesintä.

SINISUOHAUKKA (Circus cyaneus): kesä-aikana suuri harvinaisuus, 26.5. Lai Pahkajärvi 1 naaras.

JURMO: 9.8. 1k sekä 12.8. 1n-puk.

MEHILÄISHAUKKA (Pernis apivorus): viime kesään verrattuna huomattavasti vähemmän havaintoja:

25.5. Lai, Iso-Lahnio 1 soidinlennolla, 3.6. Dr, Vänö 1, 18. ja 19.6. Uu, Ahmasvesi 1, 22.6. Ho, Halsö 1, 26.6. Ke, Viltkärr 3 soitimella, 9.7. Na, Kivlax 1, 6.8. Lai, Otajärvi 1, 10.8. Na, Härmö 1ad SW.

JURMO: 2.6. 1m ja 3.6. 1m.

VARPUSHAUKKA (Accipiter nisus):

16.5. Pai, Paimionlahti 1, 1.6. Mar, ? 1, 19.6. Ry, Aasla 1, 4.7. Ho, Hälsö 1, 13.7. Kis, Kavasto pesintä, 14.7. Tur, Pihlaja - niemi 1k, 29.7., 6.8. sekä 11.8. Na, Härmö 1.

JURMO: elokuussa 1—2 lintua.

KALASÄÄSKI (Pandion haliaetus): Tämä leveäsiipinen kalanpuresija osui kiikareihin seuraavasti:

14.5. Dr, Rosala 1 varoitteleva, 16.7. Hal, Väsilä 1p, 22.7. Uu, Vartsaari 1NW.

METSO (Tetrao urogallus): Keväällä aika mukavasti havaintoja, kesällä häipyivät korpien suojiin:

13.5. Lai, Haaro 1, 21.5. My, Hirvijärvi 1n, 24.5. Tur, Jäkärä 2k, 26.5. Lai, Pahkajärvi 1, 30.5. Par, Surppu jätteitä, 31.5. Au, Puho 1ad, 16.6. Kis, Lermulanrinne 1k, 20.6. Kor, Syvälax 1n, 27.6. Par, Solmar ruokailujätteitä, lisäksi Hal, Kankareentie reviiiri, Kemiö Tullnäs 3 (1Pull), Kemiö Harrarboda ja Ytterölmos kummassakin havaittu.

PELTOPYY (Perdix perdix): Niukasti havaintoja,

3.7. Py, ? 1, 5.8. Py, ? 1, 8.8. Hai, Rikala 13.

KURKI (Grus grus): Vuoden 1983 valtakunnallinen tutkimuksen kohde, liekö tämä innoittanut havainnoimaan kurkia, sillä havaintoja on viime vuotta huomattavasti enemmän:

6.4. Kem, Mjösund 2 paria, 11.4. Py,

Otajärvi 3 paria, 23.4—29.5. Uu, Vartsaari 1—3, 23.4. Par, Hultnäs 1 pari soitimella, 23.4. Par, Gunvik 1 pari, 17.4. Na, Meljärträsk 2, 30.4. Kis, Kaaresvuo 1 pari, 30.4. Na, Meljärträsk 4, 3.5. Väs, Galtarby 3, 3.5. Dr, Ekham ääntä, 3.5. Dr, Stormossen höyhen, 8.5. Sau, Leisku 2, 8.5. Pai, Paimionlahti 2, 22.5. 2, 14.5. Lai, Sulkaluoma 1, 15.5. Par, Skaravsö 1ad, 15.5. Tai, Kolkanaukko 5, 25.5. Kis, Pyysuo 1 pari, 30.5. Lai, Iso-Hölo 2, 24.5. My, Kalela 1, 3.6. La/My, Reunajärvi 2, 4.6. Kor, Syvälaxviken 1ad+1juv, 6.6. Kor, Kopoisträsk 2ad+2pull, 4.6. Kor, Kölingby 1, 5.6. Aura-Lieto välillä 1 pari+2pull, 1 pari+4ad, 8.6. Hal, Viala 4, Hal, Kankareenjärvi ja linnunsuo, mahdollinen pesintä, 31.5. Au, Ihala ääntä, 12.6. ja 21.6. Mas, Karelanrahka 2, 13.6. Par, Löfsdal 2ad, 14.6. Yl, Vaskijärvi 6 paria, 12.6. Lie, Liedonperä 3 paria+1pull, 19.6. Kor, Syvälax 1, 19.6. Per, Saari 1pari+1juv, 22.6. Kal, Kärkkistenjärvi 2, 28.6. Nau, Spink 2ad+2juv, 6 Yl, Karjakurjensuo hautova emo, 29.6. Per, Lielax 2 paria, 6—7 Kal, Rohijärvi kierteleviä lintuja, 3.7. Uu, Alhontaka 2, 14.7.—20.8. Uu, Vartsaari 1—3, 22.7. Pai, Paimionlahti 2ad+2pull, lisäksi: Kemiönsaari, ainakin 10 paria, Le, Monnoistenlahti ja Tenholanlahti pesintä, La, Otajärvi väh. 4 paria.

KAPUSTARINTA (Pluvialis apricaria):

Vain kaksi ilmoitettua kesähavaintoa, pesi kuitenkin säännöllisesti maakunnan soilla: 14.6. Yl, Vaskijärvi 1 pari, 6.7. Kis, Kaarensuo 1ä.

METSÄVIKLO (Tringa ochropus): Tavallinen kosteikkojen lintu:

23.4. Par, Grunvik 1ad, 21.4.—30.5. Dr, Skinnarvik 2, 23.4. Kis, Haukilampi 126.4. Par, Griskär 1 soitimella, 28—29.4. Nous, Hiittö 1 soitimella, 30.4. Kis,

4.5. Dr, Helveteträsk 2 var. Myös 30.5. 6.5. Lai, Voilampi 1, 9.5. Lai, Särkijärvi 1, 9.5. Lai, Kytömänjärvi 2, 15.6. 1var, 9.5. Lai, Tuurmojärvi 2, 9.5. Lai, Iso-Lahnio 1ä, 25.5. 1+1, 10.5. Lai, Iso-Potkio 1, 25.5. 1ä+1var., 10.5. Lai, Vähä-Potkio 1ä, 10.5. Lai, Välijärvi 1, 10.5. Lai, Kärkölanjärvi 1ä, 25.5. 1, 10.5. Lai, Kullerjärvi 1, 25.5. hätäilevä emo + poikue. 12.5. Lai, lamminjärvi 1, 15.6. 1, 14.5. Na, Västerträsk 1ad soitimella, 17.5. Lai, Lukujärvi 1+1, 15.6. 1 hätäilevä, 17.5. Lai, Kaarnijärvi 1ä, 19.5. Lai, Otajärvi 1, 21.5. Kis, Äijänlampi 1, 21.5. Kis, Valkjärvi 1, 22.5. Kus, Koila 1 pari soidinlennolla, 24.5. Tur, Jäkärä 1ad soitimella, 25.5. Kis, Laptanummi 1, 25.5. Lai, Mustajärvi 2 varoittelevaa, 26.5. Lai, Houkonjärvi 1ä, 29.5. Kus,

Laupusensalmi 1 ylilentävä, 29.5. Kis, Isojärvi 1 var. pari, 30.5. Kis, Karhumäki 1, 4.6. Kor, 1, 8.6. Yl, Vaskijärvi 1, 12.6. Par, Mågby 1 var, ad, 15.6. Lai, Lampaanjärvi 1ä, 18.6. Rai, Kaatopaikka 1 var, 27.6. Par, Sydänperä 1ad var, 2.7. Ho, Hönsnäs 1 var.

PUNAJALKAVIKLO (Tringa totanus):

Sisamaahavainnot,

9.5. Lai, Vähä-Lahnio 1ä, myös 25.5. 1ex, 10.5. Lai, Pitkäjärvi pesivä pari, 13.5. Uu, Ahmasvesi 1—6 exx, 14.5. lai, Sarkonjärvi 1 soitimella, 19.5. Lai, Otajärvi ainakin 3 reviiiriä, 5.6. Mas, Hiekkakuopat 2 pesivää paria, 13.6. Yl, Elijärvi 1ad, 14.6. Yl, Vaskijärvi 1 varoitteleva, 15.6. Lai, Kytömäjärvi 1 varoitteleva, lisäksi Uu, Haapalanjärvi 1—2exx.

Soiden suojeleminen on välttämätöntä kurkien tulevaisuuden turvaamiseksi (kuva Matti Valta).

LIRO (*Tringa glareola*): Kaikki ilmoitetut havainnot Laitilan suoalueilta, 9.5. Lai, Vähä-Lahnio 1ä, 25.5. 2ä (pesivä pari), 13.5. Lai, Houkunjärvi 2ä+1ä, 26.5. 1ä (ainakin 1 pesivä pari), 13.5. Lai, Pahkajärvi 1ä, 25.5. Lai, Iso-Potkio 1, 3.6. Lai, Raumajärvi 1 varoitteleva, lisäksi Lai, Otajärvi ainakin 3 reviiriä,
JURMO: Kesäkikesän havainnot: 24.6. 1, 25.6. 15, 27.6. 8, 2.7. 10, kyseessä jo muuttavia lintuja.

SUOSIRRI (*Calidris alpina*): Pesi taas Lemun Oukkulanlahdella, jossa 2 paria huhtikuusta alkaen Jurmossa kesäkuussa 2—9 paikallista lintua, heinäkuun alusta jo muuttavia.

SUOKUKKO (*Philomachus pugnax*): Harvinainen pesijä V—Suomessa, 7.5. Le, Oukkulanlahti 2n+1k, 5.6. löydetty pesä, jossa 4 munaa, varoitteleva naaras lähellä, 22.5. Kaa, Kuusistonlahti 2+3.

JURMO: Läpi kesäkuun muutamia yksilöitä, 24.6. jo 13 muuttavaa.

MERIKIHU (*Stercorarius parasiticus*): Äärimmäisen harvinainen sisämaassa, rannikolla havaintoja: 15.5. Py, Kropkara 2 (pesintä?), 3.6. Iniön aukko 3—6exx, 5.7. Väli Björkö—Jurmo 1+1, 6.7. Ho, Vitören 3, 28.7. Na, Berghamn 2m, 29.7. Na, Berghamn 1m, 30.7. 1m.

JURMO: Kesäkuun maksimi 25.6. 10exx, heinäkuussa 2—8exx, elokuun alkupuolella 2—5exx.

RÄYSKÄ (*Sterna caspia*): 4.6. Lai, Särkijärvi 1, 15.5. Py, Mustakluppi väh. 30 pesivää paria, 14.5. Uu, Ahmasvesi 1—2exx, 15.5. Mie, Mynälahti 1, 9.6. Na, Kungskär 1 varoitteleva pari, 9.6. Na, Rödharun 1 pari+pesä, jossa 3 munaa, 14.6. Kus, Tiiraletto 1 pari, 23.6. In, Fjärdgrund 1 varoitteleva, 24.6. Kal,

Rohijärvi 1, 26.7. Tur, Littoistenjärvi 1—2, 29.7. Sa, Halikonlahti 1ad+1juv, 4.8. Tur, Littoistenjärvi 2—3.

KALATIIRA (*Sterna hirundo*): Sisämaapesinnät, Mas, Santakuopat 6 pesivää paria, pesiä löydetty 4, Py, Otajärvi vähintään 5 paria.

KALALOKKI (*Larus canus*): Sisämaapesinnät, Mas, Santakuopat 7 pesää, Lai, Iso-Hölö 2 paria, ainakin 1 pesä, Yl, Vaskijärvi pesä+3pull.

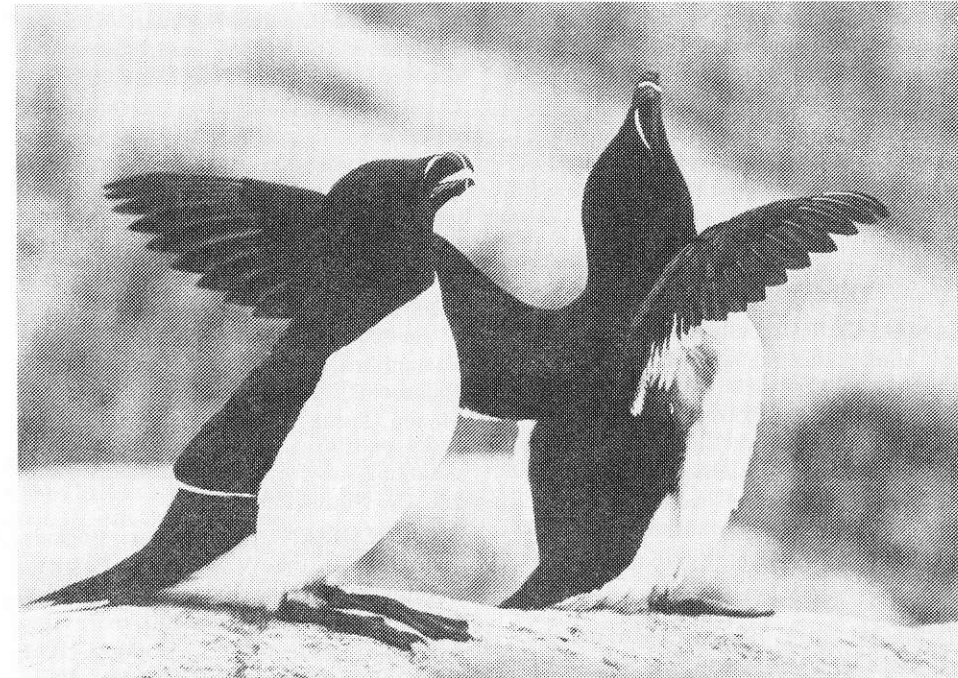
RUOKKI (*Alca torda*): 2.6. Dr, Kasnäs-Vänä 2, 5.7. Kor, Björkö-Jurmo 1, 11.7. Py, Fräkäli 4, 11.7. Ho, Svarteflyttan 5, 24.7. Py, Rihtniemi 1,
JURMO: 4.6. 2, 5.6. 6, 27.6. 1, 28.6. 3, 2.7. 2, 7.7. 3, 4.8. 1, 5.8. 5.

SARVIPÖLLÖ (*Asio otus*): Viime kesän massaesiintymisen jälkeen nyt selvästi harvalukuisempi, 14.6. Ke, Träskböle 2juv ä, 14.6. Ke, Gästerby 1ä juv, 15.6. Per, Vesiniitty 1ä juv., 19.—23.6. Dr, Ytterölmös 1ä pull, 24.6. Py, Ylikylä pull ääntä, 28.6. Hal, Viala 1, 28.6. ry, Puiko 2ä juv., lisäksi Ruissalossa mm. 1.6. Rantatiellä 3 äännelevää juv.

JURMO: pesintä männikössä 1 pari+3 pull/juv, vielä 12.8. 1ex.

SUOPÖLLÖ (*Asio flammeus*): Jurmon ulkopuolelta vain kaksi kesähavaintoa, 2—3.6. Dr, Vänä 1, 3.6. Kor, Utö 1.
JURMO: Saarella pesi 4 suopöllöparia, 3.6. löytynyt 3 pesää joissa ensimmäisessä 1 muna+6pull, toisessa 1pull sekä kolmannessa 4 munaa. 26.6. löydetty uusi pesä, jossa 5pull. Vanhoja lintuja nähty enimmillään 7exx 2.7.

KEHRÄÄJÄ (*Caprimulgus europaeus*): Tätä kesäöiden hyristäjää tapaa varmimmin sisäsaariston kunnissa tai jossain

Frakkipukuisten ruokkien yhdyskunnat ovat ulkosaaristossa vierailevalle unohduttuun elämykseen (kuva Matti Valta).

pohjoisen Varsinais-Suomen mäntykankailla, äänihavaintoja on ilmoitettu kunnittain seuraavasti:

Kemiö 27 äännelevää yksilöä, Dragsfjärd 12 äännelevää yksilöä, Parainen 8 äännelevää yksilöä, Västanfjärd 5 äännelevää yksilöä, Kalanti 2 äännelevää yksilöä, Uusikaupunki 2 äännelevää yksilöä, Rytmättylä 1 äännelevä yksilö, Askainen 1 äännelevä yksilö, Korppoo 1 äännelevä yksilö, Houtskär 1 äännelevä yksilö, Pyhä-ranta 1 äännelevä yksilö, Kaarina 1 äännelevä yksilö, Laitila 1 äännelevä yksilö. Lintu nähtiin seuraavasti: 30.5. 1/1 Par, Altaat, 10.0. 1 Par, Älön, 21—22.6. Lie, Arola 1, 17.—18.9. Yl, Vaskijärvi 1, Hal, Hevonpää pesivä pari.

HARMAAPÄÄTIKKA (*Picus canus*): Havaintoja palautettu yllättävän niukasti, liekö koko totuus lajin esiintymisestä,

Tur, Ruissalo säännöllinen kesä-aikaan muutaman yksilön voimin, Per, Teijo 1 pari, Mathildedahl 1 pari, Hal, Viurula 1 pari, Joensuu 1 pari, Vaisakko 1 pari, Na, Kirjais 1, Prostvik 1, Piparby 1, Härmö 1, Ry, Aasla 1ä, Yl, Vaskijärvi 2 vak. reviiriä, 21.7. poikue, Uu, Vartsaari 1, Kor, Väsky 1.

PIKKUTIKKA (*Dendrocopos minor*): Pikkutikasta puolestaan aika paljon kesähavaintoja, laji lienee yleistymässä, 4.4. Na, Packaisträsk 1ad, 9.4. Kus, Laupunen 1, myös 16.4. ja 23.4., 10.4. As, Lempisaari 1k, 23.4. Hal, Viurula 1k,

23.4. Uu, Vartsaari 1, 24.4. Yl, Vaskijärvi 1, 25.—26.4. Kor, Väsby 2paria+1n, 4.5. Par, Petteby 1ad, 7.5. Par, Lillmälö 1k, 9.5. Hal, Joensuu 1, 23.5. Lai, Salo 1, 28.5. Yl, Vaskijärvi 1n, myös 23.—24.6., 5.6. Mas, Santakuopat 1k, 16.6. Kor, Kopoisträsk 1k, 20.8. Kus, Laupunen 1k+1ä+1juv., Ruissalo: Marjanieni pesintä, Havaittu myös Honkapirtillä muutama kerran.

KANGASKIURU (*Lullula arborea*): Hie-
man viime kesää enemmän havaintoja,
8.4. Par, Fallgården 1ä, 23.4. Par, Qvidja
1ä, 26.4. par, Starrkärr 1ä, 4.5. Mas, ?
1ä, 10.5. ja 23.5. Kal, Katina pesivä pari,
12.5. Lai, Torre, 1ä, 29.5. Ry, Kankaan-
perä 1ä, 30.5. Par, 1 varoitteleva pari,
5.6. ja 12.6. Mas, Karevansuo 2var., 13.6.
Na, Högsar 1, 14.6. Ry, Kunstenniemi
1ä.

TÖRMÄPÄÄSKY (*Riparia riparia*): Pesä-
paikkoja löytyi seuraavasti,
Dr, Nordanaä 110+115 koloa, lintuja
noin 50 exx, Par, Lillmälö 21 koloa,
lintuja noin 10 exx, Uu, Vartsaari 40
koloa, e, Ruonola koloja + 15 exx,
Per, Ylönkylä 20 koloa, Sa Helis-
nummi 100—120 koloa, Mas, Santa-
kuopat 1 kolo + 10exx, Hal, kk 50 koloa
joentörmällä, Dr, Björkboda koloja, Per,
Nurkkila 40 koloa. Kierteleviä yksilöitä
monin paikoin pitkin rannikkoa.

LAPINHARAKKA (*Lanius excubitor*):
Havaittiin kahdesti. 30.5. Lai, Iso-Hööl 1.
14.6.. Yl, Vaskijärvi lentopoikue.

KULTARINTA (*Hippolais icterina*). Ny-
kysisellään suhteellisen yleinen lehtojen
laulutaituri, havainnot kunnittain:
Turku 15, Parainen 8, Kaarina 4,
Dragsfjärd 2, Salo 2, Houtskär 2, 1
havainto, Halikko, Lemu, Lieto, Laitila,
Kalanti, Pyhäranta, Kemiö, Yläne.
JURMO: Kesäkikesällä 1—2exx, viimeinen
laulava 9.7.

SATAKIELI (*Luscinia luscinia*): Ainakaan
Turussa ei voi välttyä enää kuulemasta
satakieltä touko/kesäkuun öinä, laji jat-
kaa runsasta leviämistään, lauluhavainnot
kunnittain:

Turku: Vaikea arvioida, Ruissalossakin
ainakin 30 laulavaa yksilöä, lisäksi
laulavia lintuja joka puolella kaupunkia,
Kemiö 20 laulavaa lintua, Parainen 34,
Dragsfjärd 15, Pyhäranta 12, Uusikaup-
punki 11, Laitila 10, Kalanti 7, Korppoo
6 (ei Jurmo), Kaarina 4, Kisko 2,
Västansfjärd 2, Rymättylä 2, Mietoinen 2,
Kustavi 2, Kodisjoki 1, Askainen 1,
Monen Turun lähikunnan mm. Raision
tiedot puuttuvat, mutta niissäkin ainakin
muutama laulava yksilö. Pesimähavainto:
2.7. Py, Nihtilä 2ad+2pull.

PEUKALOINEN (*Troglodytes troglodytes*): Suurin osa V.Multalan Paraisten
havaintoja, muuallakin lajia toki tavataan.
Parainen: Havaittu ainakin seuraavissa
paikoissa Lemlahti (2k), Döräng, Bjur-
sand, Rollstaskogen, Grundvik, Vallo-
brink, Grankärr, Griskärr, Muddais,
Stor-Mälö, Nauvo: Högsar, Runpärä,
Lemu: Kaidanoja, Kisko: Sorvasto, Mul-
tasilta, Kiskontie, Korppoo: Jurmo 27.7.
1ex.

JÄRRIFEIPPO (*Fringilla montifringilla*):
Harvalukuinen alueellamme kesällä:
18.5. Sa, Merikulma 1ad, 21.5. Nou,
Kurjenrahka 1k, 29.5. Le, Aitsaari 1k,
12.6. Ho, Lökhalm 1k, 24.6. Kor,
Storlimskär 1n.

KORPPI (*Corvus corax*): Salomaiden
musta klonksuttaja kuuluu nykyään
V-Suomen tyypiläjistoon, pesintä +
mahdolliset pesimishavainnot:
Ho, Ängsholm 2ad 8pull, Bockskär
poikue, Par, Lemlax 1 pari+3juv, Stor-
Tervo reviiiri, Mielisholm 1, Sorpo 1, Yl,
Vaskijärvi paikallinen pari, Yksittäis
havaintoja runsaasti: Kustavi, Laupunen
1—4exx, Lemu, Lemun suora 1, Taloinen
1—2exx, Nou, Hiittiö 3+1exx, Lai,

Särkijärvi ä, Kytömäjärvi 1, Vähä-Lahnio
1, Välijärvi 1, Miehönjärvi 1, Lamminjärvi
ä, Koljolanjärvi 1, Pahkajärvi 1, Kaarni-
järvi 1, Otajärvi 2, Kor, Österretais 2,
Västerretais 2, Ne, Norrviken 1, Kis,
Kirkkojärvi 1, Kal, Rohijärvi useita
kierteleviä,
JURMO:ensimmäinen 22.7., 3.8. jo 5exx.

PIKKURARIT

KAKKURI (*Gavia stellata*): Hyvin har-
vinainen, ainoat havainnot.
21.5. Na, Pärnäinen 1, Kis, Äijänlampi 1.

HARMAAHAIKARA (*Ardea cinerea*):
Lähes kaikki havainnot syksyn kiertelevis-
tä ja muuttavista linnuista:
24.4. Py, Ihodenjoensuu 1, 6.5. Mi,
Mynälahti 2, 8.5. 1, 14.5. Le, Oukkulan-
lahti 1ENE, 14.6. Tur, Rauvolanlahti 1,
10.7. Py, Uskeli 4N, 16.7. Kor, Jurmo
1m, 17.7.—6.8. Tur, Ävik 1—4exx, 23.7.
Na, Spink 1, 26.7. Le, Tenholanlahti
1juv, 27.7. Tai, Kolkanaukko 1, 1.8.
myös 1ex, 30.7. Dr, Skinnarvik 1, 5.8. Sä,
Förby 1, 6.8. 2, 5.8. Ha, Kokkila 1p, 6.8.
Py, Otajärvi 3, 7.8. Dr, Sunnäväk 1, 8.8.
Uu, Kuljunlahti 4 juv, 10.8. Tu, Maarian
allas 1, 10.8. Ho, Berghamn 1SW; Tämän
jälkeen useita yksilöitä ympäri rannikkoa,
mm. Halikonlahdella elokuussa 1—5exx.
Jurmossa 21.8. 3exx.

MERIMETSO (*Phalacrocorax carbo*): Ai-
noat varsinaiset kesähavainnot:
11.7. Py, Fräkäli 1.
JURMO: 5.6. 1imm, 23.6. 4, 2.7. 1, 3.8.
1, 4.8. 1,

SEPELHANHI (*Branta bernicla*):
8.6. Sä, Finnarinsekkä 45, muutolta
myöhästyneitä, 22.6. —28.6. Kor, Jurmo
1ex järvellä.

**VALKOPOSKIHANHI (*Branta leucop-*
sis):** Ruissalon kotiutunut karkulainen
nähtiin vielä kesälläkin.

KANADANHANHI (*Branta canadensis*):
Leviää edelleen ympäri maakuntaa, kesä-
havaintoja Ruissalon ulkopuolella tehtiin
mm:
Turussa Vepsässä, Shellillä ja Rauvolassa
(pesinnät), Salossa Halikonlahdella, Ke-
miön Maininniemessä, Maskun Niemen-
kullmalla.

RISTISORSA (*Tadorna tadorna*): Turun
seudulla kesäaikaan harvinaisuus, saaris-
tossa lajia jo löytyy:
6.5. Mi, Mynälahti 1k, 7.5. Naa,
Luonnonmaa 1NW, 14.5. Uu, Liesluoto 2
paria, 23.5. Mi, Mynälahti 1, 1.8. Sa,
halikonlahti 1 NW, myös 12.8.
JURMO: Kesäkuun maksimi 6ad 26.6.,
24.6. 5ad+4pull, sekä 4ad+4pull, pesivä
kanta siis 3 paria.

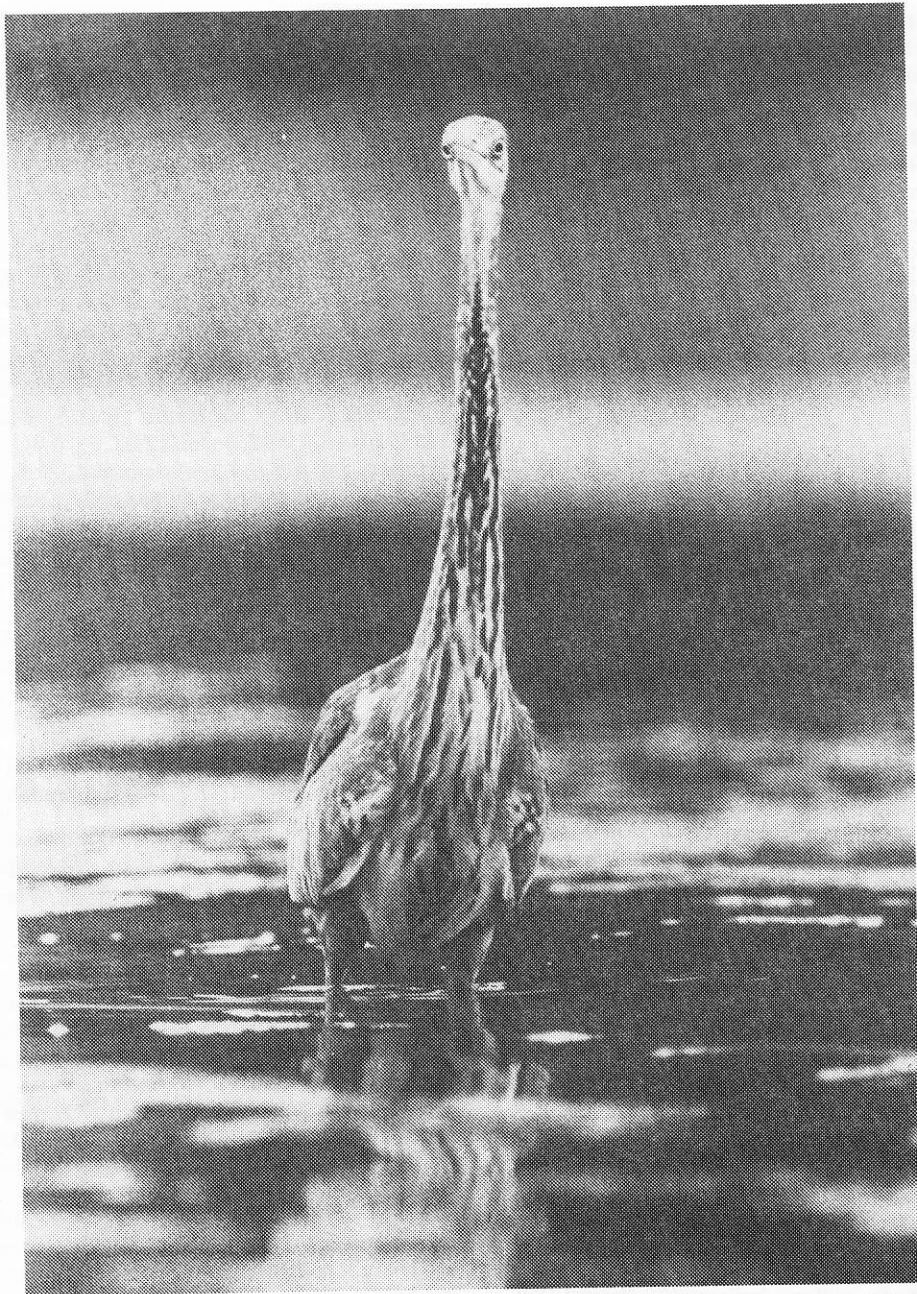
MERIKOTKA (*Haliaeetus albicilla*):
20.3. As, Livonsaari 1ad, 28.4. In, 1,
31.7. Kus, Kevo 1ad, 4.9. In, 1, 13.7. Ho,
Törvesholm 1ad, 31.7. Na, Berghamn 1,
7.8. Na, Berghamn 1, sama?, 19.8. Kor,
Utö-Jurmo 1N.

KUOVISIRRI (*Calidris ferruginea*): En-
simmäiset muuttajat 22.7. Sa, Halikonlah-
ti 27.

JÄNKÄSIRRIÄINEN (*Limicola falcinellus*): Myöskin ensimmäinen muuttaja, 1.8.
Sa, Halikonlahti 1.

VESIPÄÄSKY (*Phalaropus lobatus*): En-
simmäiset ilmestyivät jo heinäkuun alussa,
kyse lienee pesimättömistä linnuista.
5.6. Sa, Halikonlahti 1n, muutolta vii-
västynyt, 11.7. Sa, Halikonlahti 1, sen
jälkeen 12.7. 1, 22.7. jo 4exx, 29.7. Tur,
Ävik 1.

PIKKULOKKI (*Larus minutus*): Esiintyy
tavallisena muuttajana alueellamme tou-
kokuussa, ensimmäiset nuoret + pesimät-
tömät linnut ilmestyivät lahdelle jo heinä-
kuun alussa:

Harmaahaikaraan törmää varmimmin loppukesällä rehevillä ruohostolahdilla (kuva Matti Valta).

Toukokuussa muuttavia lintuja mm. Halikonlahdella, Mynälähdellä, Jurmossa, Rauvolanlahdella, Raisionlahdella sekä Kiskon Kalastajanjärvellä. Pesii Laitilan Otajärvellä, jossa arviolta noin 20 paria. Muut havainnot:

16.7. Sa, Halikonlahti 1, myös 17.7.,
16.7. Pai, Puhdistamo Ijuv, 6.8. 1
2kv-lintu.

MUSTATIIRA (*Chlidonias niger*): harvinaisen läpimuuttaja, 15.5. Sa, Halikonlahti 1ad, myös 28.5., 28.5. Rai, Raisionlahti 1ad.

TURKINKYYHKY (*Streptopelia decaocto*): Huhuilee nykyään jo varsin monessa paikassa alueellamme kesäisinkin, Turun kaupungissa laji on levittäytynyt varsinkin yliopiston seutuville.

Turkinkyhky pesii nykyään säännöllisesti Turussa. -83 todettiin pesät mm. Piispankadulla ja Kerttulinkadulla ja -84 ainakin Kurjenkaivonkentällä (kuva Matti Valta).

Turku: Puolalanmäki 15.8. 2ad, Kerttu-linkatu 6.8.- 1 pari. Kiinanmyllynkatu 26.6. 2exx, Vartiovuorenkatu 24.5. 1 pari+ 1juv, TYKS:n piha, aluksi soitimella oleva pari, myöhemmin yksinäisiä lintuja, Piispankatu 3—4 paria soitimella 10.5.—14.5. Sirkkalankatu 1 pari, Laitila 26.4. 1ex, 5.5. soitimella kirkonkylässä, jonka jälkeen 1—3 yksilöä elokuuhun asti, vielä 12.9. 4 sekä 7.10. 1, Salo: Satamakatu—Örninkatu risteys 31.8. 1ad, Tai: Keskusta 17.9. 2, Pai: Rautatien varrella elokuussa 1 pari, Per: Asema 3.7. 1p, Le: Monnoinen 17.4. 1ä, Kor: Jurmossa 27.6. 1ex.

TURTURIKYHÄ (Streptopelia turtur): Maamme uusimpia pesimälajeja, joka pikkuhiljaa on leviämässä Varsinais-Suomeenkin: 6.5. Tur, Ävik 1ad, 18.5. Tur, Ävik 3p, 29.5. 1, 2.6. Kor, Utö 1, 5.6. Kor, Jurmo 1ä.

KUNINGASKALASTAJA (Alcedo atthis): Pesintä eteläisessä V-Suomessa, tarkempaa paikkaa ei pyynnöstä johtuen ilmoiteta. 10.9. Kus, Anavainen 1.

HARJALINTU (Upupa epops): Huhti-toukokuussa vierailija alueellamme, 19.4. Dr, Rosala 1, myös 23.—24.4. 1, 23.—24.5. Lai, Untamala 1, 14.5. Uu, Edväinen 1.

POHJANTIKKA (Picoides tridactylus): Ainoat havainnot huhti- ja toukokuussa. 25.4. In, Kolko 1k, 3.5. Ke, Stenmo 1k.

KUHANKEITTÄJÄ (Oriolus oriolus): Vielä harvinainen kesälintu alueellamme: Ruissalossa 29—31.5. Veneveistämöllä 1 laulava, sekä 28.5. Marjaniemessä 1 laulava, 6.6. 1 laulava Kansanpuistossa sekä 16.6. 1 laulava golfkentän vieressä. Muut havainnot:

2.6. Kor, Utö 1, 1.6. Ha, Joensuu 1 2kv-lintu.

PÄHKINÄHAKKI (Nucifraga caryocatactes): Lajia esiintyy ainakin saaristossa, tietoja palautettu heikosti mutta keväällä lintuja nähty ainakin Hiittisissä, kesällä Nauvon Seilissä.

11.9. Kor, Väsby-Strömman 3.

PYRSTÖTAINEN (Aegithalos caudatus): Piileskelevä kesä-aikaan, havaintoja vain muutama:

16.4.—5.6. Uu, Vartsaari 2, 24.7. 1, 27.7. 4, 4.6. Lai, Särkijärvi 2, 4.9. Kor, Strömman n.10exx.

KIRJOKERTTU (Sylvia nisoria): Harvalukuinen saariston asukka,

22.5. Uu, Saarenpää 1, 13.6. Ho, Jungfruskär 3 laulavaa, 21.8. Tur, Shell 1 juv. Lisäksi Kor, Jurmo 2.6. 3 sekä 26.6. 2, Na, Seili muutama yksilö koko kesän.

IDÄNUUNILINTU (Phylloscopus trochiloides): Ainoa havainto (?):

2.6. Kor, Utö 1 laulava (Lisäys: 3.6. Tur, Mälikkälä 1ä sekä 5.6. Par, Malaxviken 1ä)

PIKKUSIEPPO (Ficedula parva):

Per, Maasilta 20, 26 ja 30.5. 1 laulava sekä 3.6. 1 pari, Kis Viiranmäki 26.5. 1 laulava.

PIKKUVARPUNEN (Passer montanus): 22.5. Uu, Kajakulma 3exx.

NOKKAVARPUNEN (Coccothraustes coccothraustes): Tätä isonokkaa voi parhaiten tavata kesällä saaristossa tai vaikkapa Ruissalossa:

25.4. Kor, Utö 2 paria 30.4. Dr, Hiittinen 3, 26.4. Kor, kk 2 paria, 24.7. Tur, Ruissalon marjaniemi 1ad, 3.6. Kor, Jurmo 1.

POHJANSIRKKU (Emberiza rustica):

29.5. Yl, Vaskijärvi 1 laulava.

Tsik-sirkku

3.6. Kor, Jurmo 1.

LINTUMIEHEN JA LUONNONTUTKIJAN

ZEISS

KIIKARIT

10 x 40 B/GA DIALYT

8 x 56 B/GA DIALYT

Ammattimiehen toiveet täyttävä korkealaatuinen työväline.

Tietovisailu lintujen laulusta

Marja Niemi

Tässä tietokilpailussa on tarkoituksena tunnistaa sanallisen kuvauksen perusteella 12 yleistä laululintuamme. Pisteytys on suoritettu oletetun vaikeusasteen mukaan, Kuvailu on tehty Pohjolan linnut värikuvin ja Retkeilijän lintuopas -kirjojen mukaan. Oikeat vastaukset löydät lehden viimeiseltä sivulta.

1. Kauaskantava, kumea, monitahoinen kujerrus. Huu-huu-huu, hu-huu. Pellonlaitametsikköjen laji. / 2 p

2. Puputtaa vaihtelevalla nopeudella. Pu-u-u-u-u. Kuusimetsien yölaulaja, jonka äänen kerran kuultuaan varmasti tuntee. / 1 p

3. Laulu puhdasta ja pehmeää jokeltelua, sävyiltään täyteläistä ja hyväntuulista kuin kevätpuron iloinen lorina. Pulppuaa kuuluvana melko pitkiä jaksoja yhteen menoon. Lehtipuuvaltaiset metsät. / 3 p

4. Säkeen peruskaavana muutama kirkas säe ja kuuluva tavu, joka vaihtelee alueittain suuresti, sekä näitä seuraava rupatteleva viserrys. Monenlaiset metsät. / 2 p

5. Laulu on kirkkaiden juoksutusten ja väräjävinä helmeilevien äänien herkkää sävelkudosta, joka ei ole kovin kuuluva. Varjoisien metsien aamu- ja iltalaulaja. / 2 p

6. Runsaassa äänivalikoimassa tutuinta ainesta on korkea tii-tii-tie, jota seuraa kirkashelinä ja leveä särinä. Lehtometsien, puistojen ja puutarhojen laji / 2 p

7. Laulu on pitkä, monivaiheinen rytmikäs säe. Se alkaa nopeana ja ponnekkaana tsiy-tsiy-tsiitsitsi -säkeellä, siirtyy hi-

taampiin tsia,tsia-lyönteihin, joita seuraa sirinä ja pitkä, hyvin korkea tsrrr-tsiit-ääni. Uroksen laululento puunlatvasta on tavallinen näky mäntyvaltaisissa metsissä. / 1 p

8. Rauhallinen, suruvoittoinen säe, jossa kaunis ja herkkä sointi. Pelloilla. / 2 p

9. Kirkas, surumielinen kaunis säe (vihellys), kolmitavuinen: tyii-tsy-pityy. / 2 p

10. Laulu yksitoikkoista, rytmikästä jankutusta, joka jatkuu särisevänä pitkän tovin. / 3 p

11. Melko hidastahtisessa, mutta erittäin voimakkaassa laulussa ovat perusaineksina iskevät näppäilyt, täyteläiset huiluäänet ja terävä räätinä. Ilta- ja yölaulaja. / 1 p

12. 10—15 -tavuinen nopea piipitys, joka toistuu pienin väliajoin. / 1 p

Arvosteluasteikko:

0—5 p: tulos heikko. Pyri parantamaan äänten tuntemustasi liikkumalla luonnossa, lukemalla lintukirjoja ja kuuntelemalla lintulevyjä tai -nauhoja.

6—10 p: tulos välttävä. Suosittelen edellä mainittuja keinoja, joilla voit kehittää edelleen taitojasi.

11—15 p: tulos tyydyttävä. Voit olla suhteellisen tyytyväinen.

16—21 p: tulos kiitettävä. Hyvä suoritus. Tältä pohjalta on helppo jatkaa.

Kuhankeittäjän esiintyminen Varsinais-Suomessa

Juhana Piha

Tämän katsauksen tiedot on saatu TLY:n lintuhavaintoarkistosta. Jurmon havaintoja ei ole saatu mukaan.

Kuhankeittäjä on kaakkoinen lintulaji ja se on Suomessa aivan levinneisyytensä ääri rajoilla. Suomessa esiintyminen keskittyy Järvi-Suomeen. Lajin kanta on ollut huomattavasti 1930-luvulle ja on sitten taas elpynyt. Arvion mukaan Suomessa pesii noin 2000 kuhankeittäjää (Suomen lintuatlas 1983).

Varsinais-Suomi ei kuulu lajin vakituisen pesimäalueeseen. Ensimmäiset tiedot Kuhankeittäjän esiintymisestä Varsinais-Suomessa ovat 1800-luvulta. Tällöin laji tavattiin Paraisilla ja Korppoossa. Vuodelta 1909 on yksi havainto ammutusta nuoresta koirasta Korppoossa. 1920-luvulla laji tavattiin Luonnonmaalla Piikkiössä ja Kaarinassa. Luonnonmaan havainto koskee ammuttua naarasta, jolla oli ollut poikue. 1930-luvulta on vain yksi havainto: 17.6. -39 koiras ja naaras Rymättylässä. 1940-luvulla laji havaittiin kolme kertaa ja 1950-luvun alusta alkaen kuhankeittäjä on tavattu lähes vuosittain Varsinais-Suomessa. 50-luvulta on 12 havaintoa, 60-luvulta 17 havaintoa, 70-luvulta 105 havaintoa ja vuosina 1980—82 on tehty 19 havaintoa. Tarkasteltaessa havaintomäärien kehitystä viimeisten 20 vuoden ajalta, todetaan kuhankeittäjän kannan olleen huipussaan 1974 ja siitä alkaen laji on jonkin verran taantunut 1980-luvulle tultaessa. (kuvat 1a ja 1b ja taulukko 1)

Havaintojen alueellinen jakautuminen

Eniten kuhankeittäjää on havaittu Turun kunnassa (59 exx), Dragsfjärdissä (23 exx) ja Askaisissa (21 exx). Sisämaan kunnissa on muutama harva havainto, johtuen ilmeisesti toisaalta siitä, että retkeily on keskittynyt rannikkoalueelle ja toisaalta siitä, että Varsinais-Suomen sisämaassa ei juuri ole kuhankeittäjälle sopivaa biotooppia. Kuhankeittäjä on tavattu 23 kunnassa TLY:n alueen 58 kunnasta. (taulukko 2)

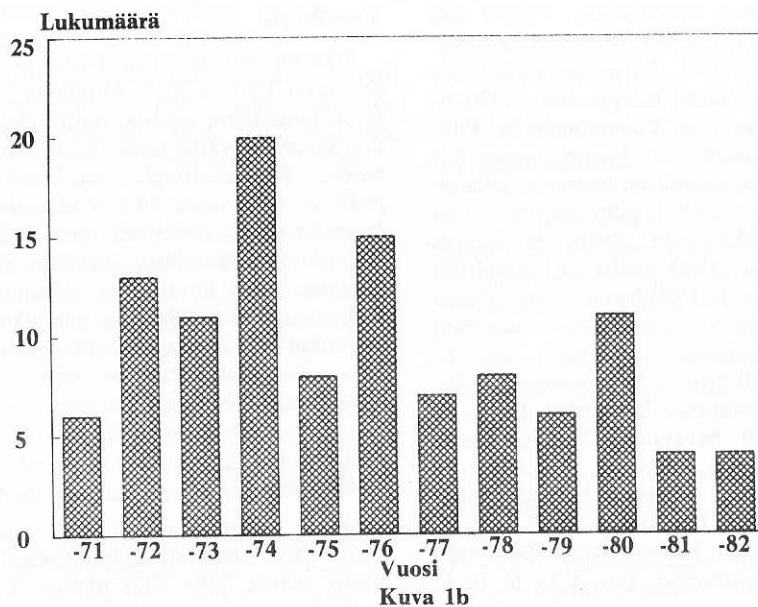
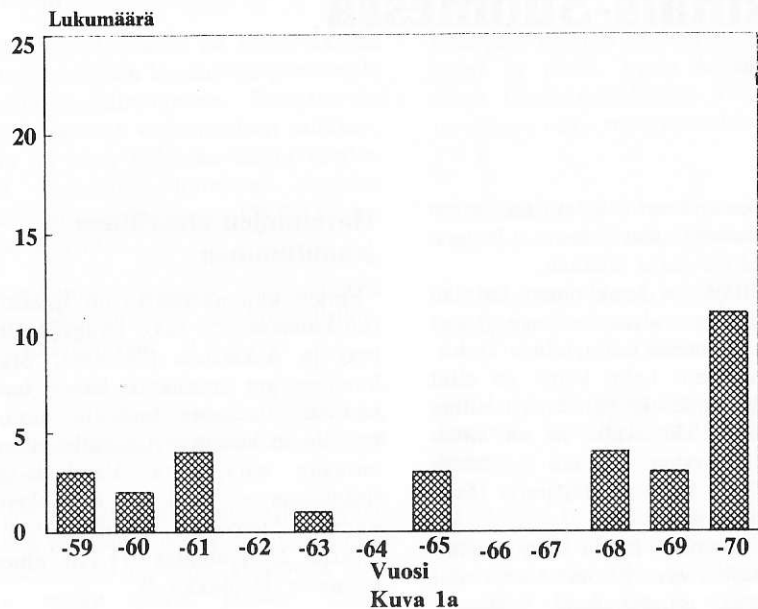
Fenologia

Aikaisin havainto on tehty jo 12.5., seuraavat 19.5. ja 21.5. Muutama havainto on toukokuun lopulta, mutta yleistymisen tapahtuu vasta touko-kesäkuun vaihteessa. Kuhankeittäjän muuttoaika on pitkä ja näin myös TLY:n alueella lajia tavataan melko tasaisesti aina kesäkuun 20 päivän tienoille. Tämän jälkeen tapahtuu selvä havaintojen väheneminen. Kuhankeittäjiä kuullaan ja nähdään vielä kuitenkin heinäkuun puoliväliin asti. (ks. kuva 2). Elokuussa on tehty kolme havaintoa ja viimeinen 5.9.

Pesiminen

Ainoa pesimishavainto on vuodelta 1927: 14.7. Naantali Luonnonmaa, ammuttu naaras, jolla ollut poikue. Lisäksi on tavattu muutamia kertoja koiras ja

**Kuhankeittäjän lukumäärät vuosina 1959—82
Varsinais-Suomessa.**

naaraspukuinen lintu pesintään sopivalla biotoopilla. Esim. 17.6.-74 Yläne, Pyhäjärvi, pari, koiras lauloi muutaman kerran. Biotooppina oli "kuhankeittäjäkoivikko". Paikalla ei käyty enää myöhemmin. Toinen havainto 9.—12.6.-75 Turku, Ruissalo, koiras ja naaraspukuinen, 12.6. koiras lauleskeli ja varoitteli vastahakoisesti.

Useimmiten tällaiset parihavainnot koskevat varmasti muutolla lepäileviä lintuja.

Käyttäytyminen, biotooppi ym.

Kuhankeittäjiä on tavattu suhteellisen usein muuttolennossa. Useimmiten lintu on laulanut lentäessään. Esimerkkejä: 4.6. klo 4.10 koiras W, 4.6. klo 10.30 naaras lähti E, 26.5. klo 4.18 tuli mereltä ja laskeutui, 22.5. äännellen NW, 15.6. klo 7.00 koiras laulaen NW ja 21.5. klo 5.35 lensi N. Myös elokuulta on mielenkiintoinen muuttohavainto: 27.8. klo 8.35 kaksi naaraspukuista N.

Laji suosii havaintojen mukaan reheviä lehtisekametsiä, erityisesti koivu ja tammi ovat suosiossa. Lähellä linnun tapaamispaikkaa on yleensä vettä. Kuhankeittäjä oleilee useimmiten puiden latvaosissa, josta sitä on vaikea saada näkyviin. Lintu on melko arka, havaitut pakoetäisyydet vaihtelevat 25—50 metrin välillä. Laji reagoi helposti vihellykseen, ja näin sen saattaa saada jopa 10 metrin päähän. Melko usein kukankeittäjän on kuultu päästävän varoitus- ym ääniä, esimerkiksi: "viheltelivät ja välillä varoittelivat, sekä päästivät myös muita närhimäisiä ääniä. Äänet kuuluivat tuulesta huolimatta n 200 m päähän selvästi."

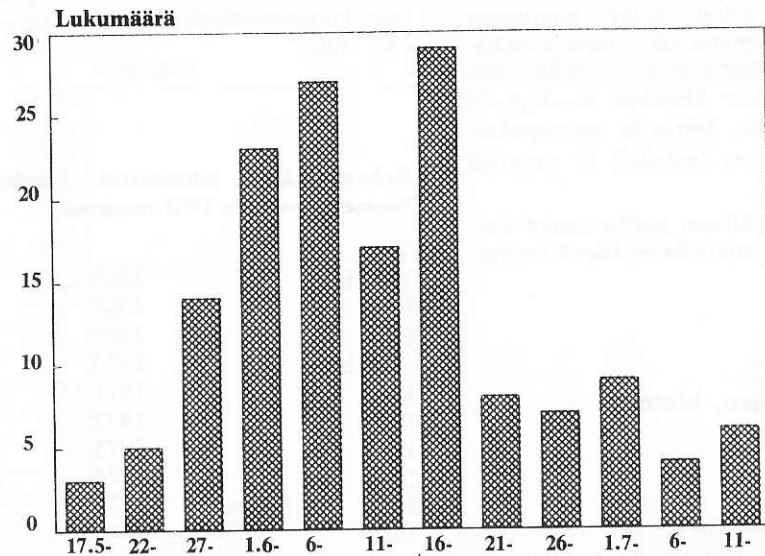
Eräissä kortissa oli maininta kukankeittäjän ja kultarinnan riitelystä: "paikallinen kultarinta hiilti välillä ko kaverille aika lailla."

Kuhankeittäjän lukumäärät Varsinais-Suomessa vuoteen 1982 mennessä

1800-luku	1	1965	3
1893	1	1968	4
1909	1	1969	3
1920-luku	2	1970	11
1927	1	1971	6
1939	2	1972	13
1945	1	1973	11
1946	2	1974	20
1952	1	1975	8
1953	1	1976	15
1954	2	1977	7
1955	4	1978	8
1956	1	1979	6
1959	3	1980	11
1960	2	1981	4
1961	4	1982	4
1963	1		

yhteensä 164

Kuhankeittäjän lukumäärät 5 vuorokauden jaksoissa Varsinais-Suomessa

Kuhankeittäjän lukumäärät kunnittain vuoteen 1982 mennessä

Turku	59	Halikko	3	Kaarina	1
Dragsfjärd	23	Parainen	3	Kalanti	1
Askainen	21	Pyhämaa	3	Lokalahti	1
Rymättylä	8	Raisio	3	Nousiainen	1
Korppoo +)	6	Yläne	3	Särkisalo	1
Naantali	6	Houtskär	2		
Suomusjärvi	6	Mietoinen	2		
Kustavi	4	Piikkiö	2		
Nauvo	4	Uusikaupunki	2	23 kuntaa	164

Aplasta Ukuliin — Suomen paikallislehdet

Vesa Multala

Ottaessani TLY:n lintulehtiarkiston hoitamisen niskoilleni syksyllä 1982, esitti

puheenjohtaja Vuorinen minulle pyynnön tehdä katsauksia tai juttuja lintulehdis-

tämme. Aikani asiaa mietittyäni päädyin totemukseen: mitä ihmettä voisi kirjoittaa niinkin tylsästä aiheesta kuin lintulehti?! Eipä tullut idean poikastakaan mieleen.

Hoideltuani arkistoa nyt puolitoista vuotta, luettuani lähes kaikki toistatuhatta painotuotetta kertaalleen ja ainakin pari sataa kahteenkin kertaan, on mieleeni alkanut hahmottua kuva suomalaisesta lintulehdistöstä. Selveentääkseni sitä itseleni aloin tehdä tilastoa erilaisissa lehdissä kirjoitetuista aiheista. Jossain vaiheessa tulin ajatelleeksi että ehkä joku muukin olisi asiasta kiinnostunut. Sitä paremmalla syyllä kun en löytänyt yhtään ainuttakaan lehtiartikkelia, jossa olisi tarkemmin pohdittu suomalaista paikallislintulehdistöä!

Aineisto

Taulukoiden laatimiseen käytin kaikkia TLY:n arkistossa olevia suomalaisia paikallislintulehtiä. Lintumies ja Ornis Fennica eivät sisälly tähän aineistoon. Mukana ovat myös muutakin luontoa monipuolisesti käsittelevät Lounais-Hämeen Luonto ja Savon Luonto. Yhteensä tutkittuja lehtiä kertyi 1.2.1984 mennessä 637 kappaletta. Taulukko 1:ssä lehdet lukumäärineen. TLY:n lehtiarkistossa ei ole läheskään kaikkia ilmestyneitä lehtiä, varsinkin varhaisia numeroita puuttuu.

Aineisto on koottu ns. arkistolomakkeilta. Näitä on kaksi erilaista. Toinen käsittää tiedot lehteä julkaisevan yhdistyksen kotiseudun asioista, esim. UKULI = Varsinais-Suomi. Kirjoitukset on jaoteltu karkeasti eri otsakkeiden alle, kuten "yhdistystoiminta", "järvet", "suot", "rengastus", "mielipiteet" jne.

Toisessa lomakkeessa on tiedot jostakin tietystä lintulajista. On myös lomakkeita

joilla on esim. koko laukkoa koskevia kirjoituksia, kuten "pöllöt", "tikat", "petolinnut". On myös lomakkeita joissa käsitellään heimoa tai lajiryhmää koskevia kirjoituksia kuten "vesilinnut", "lokit", "rantakanat", "pönttölinnut" jne. Tässä lajikohtaisessa lomakkeessa kirjoitukset on myös otsikoitu aiheittain, esim. "biometriikka", "esiintyminen", "muutto", jne.

Tiettyä virhettä ei voitu välttää. Koska kaikille kirjoituksille ei voinut keksiä omaa otsikkoa (niitä olisi kertynyt useita kymmeniä, mahdollisesti satakunta), on suoritettu jako karkeanlainen. Usein jokin kirjoitus saattoi käsitellä lajin esiintymistä, pesimistä, muuttoa ja talvehtimistakin. Jos kirjoitus on selvästi painottunut jonkin otsikon alle, on se sijoitettu ko. ryhmään. Mutta jos useita aiheita on käsitelty perusteellisesti ilman selvää painotusta, on kyseinen artikkeli mainittu kaikissa asiaan kuuluvissa ryhmissä. Tällaisia ei ollut kuin muutama. Usein myös esim. pöllöjen esiintymistä koskevassa kirjoituksessa oli pesimäbiologista aineistoa, tai päinvastoin. Lopputuloksen kannalta virhe on aika vähäinen.

Sivumääriä en ruvennut laskemaan, ensinnäkin koska se ei kiinnostanut minua ja toiseksi koska lehtiä oli lainassa 66 kpl.

Historiaa

Alueellisten lintulehtien tarina alkoi 1960-luvun loppupuolella. Sitä ennen alettiinkin julkaista Lintumiestä, Suomen ensimmäistä lintuharrastajien omaa lehteä. Vuosi oli 1965.

Ensimmäinen paikallislehti näki päivänvalon Suomen Turuus vuonna 1966. Toimittajana oli Erkki Kellomäki ja lehden nimi "Suomenselän Ornitologi", nykyisin "Suomenselän linnut". Lehti oli A4-kokoinen monistenippu kuten lehtiarkistomme toiseksi vanhin tekele, joka ei

kylläkään ansaitse paikallislehden arvoni-
meä. "Stellaria" oli Turun Lyseon luon-
nonhistoriallisen kerhon lintulehti. Ensimmäinen numero on päivätty 4.11.1968. Suomessa mahtoi ilmestyä muitakin vastaavanlaisia lehtisiä samoihin aikoihin mutta niistä ei minulla eikä arkistollakaan ole tietoja.

1970 aloittivat TLY:n Tiedon Antaja, Päijät-Hämeen Linnut ja Kainuun Linnut. Satakunnan Linnut aloitti 1973. Orniskarelica ja Tringa 1974. 1970-luvun loppupuoliskolla ja 1980-luvun alussa alueellisia lintulehtiä syntyi kuin sieninä sateella, viimeksi vuonna 1983 ilmestyi yhden kerran "Lintulehti"; todella mielenkiintoinen nimi lehdelle muuten.

Lounais-Hämeen Luonto aloitti jo 1956, Savon Luonto 1969.

Mistä kirjoitetaan?

Minua kiinnosti ensisijassa se, mistä kirjoitetaan. Tällä tavalla muotoutui taulukko 2., jossa esitellään kirjoitusten aiheet. Yksi suurehko ryhmä puuttuu taulukosta, nimittäin pääkirjoitukset. Se on lähes joka lehdessä ja luonteeltaan ne muistuttavat toisiaan lehdestä riippumatta. Jätin ne pois samoin kuin ilmoitukset, mainokset, vetoomukset, kuvituksen, kan-
net jne.

Mikäs ornitologeja kiinnostaa? Suosituimpia yli 4000:sta kirjoituksesta olivat jotakin tiettyä lajia, heimoa tai laukoa koskevat aiheet. Suuri osa niistä oli lyhyitä tiedonantoja tyyliin: "valkopäamerikotka tavattu Punkalaitumella", "kiiruna ensi kertaa pesivänä Peltolan kaatopaikalla" tai "hippiäinen pesii onnistuneesti joulukuusessamme". Hiven huumoria suotakoon tähän, sillä sitä ei, Herra pieraiskoon, löytynyt kuin muutama gramma kymmenien lehtikilojen seasta.

Toiseksi suurimman ryhmän muodostivat vuodenaikaiskatsaukset. Ne ovat mo-

nen lintulehden selkäranka: ilman säännöllisiä katsauksia sivumäärät putoaisivat niin että ainakin yksi lehti vuodessa jäisi tekemättä. Kevätmuuton seuranta on perinteisesti ollut lähinnä harrastajien sydäntä. Se näkyy myös palautettujen havaintojen määrässä. Kesäkatsauksiin tuntuu olevan kovin vaikeata saada riittävästi havaintoja edes kohtuullisen esiintymiskuvan luomiseksi harvalukuisista pesimälajeistamme. Syysmuuttoa on ehkä alettu seurata enemmän viime vuosina, sillä katsaukset ovat lisääntyneet. Talvikatsauksissa on usein runkona paikalliset talvilintulaskennat.

Linnustoselvityksiin olen laskenut paikallisaunat, lajiluettelot, runsauslaskennat sekä tietyt kohteen linnuston esittelyn.

Yhdistystoimintaa käsitellään enemmälti niiden yhdistysten lehdissä, joilla ei ole erillistä jäsentiedotetta. Suojeluasiat käsittelevät sekä linnuston-, luonnon- että ympäristönsuojeluaiheet kirjoitukset.

Muut-ryhmään kuuluvat mm. lintuusemia, valokuvaamista, optiikkaa, lintujen anatomiaa ja muuta luontoa koskevat artikkelit. Myös henkilösittelyt ja -haastattelut, kirja-arvostelut, hupijutut ym. kuuluvat tähän ryhmään.

Lajikirjoitusten sisällöstä laadin talukko 3:n. Näemme että valtaosassa lajikirjoituksia käsitellään joko esiintymistä tai pesimistä. Muita kiinnostavia aiheita ovat olleet muutto ja talvehtiminen, käyttäytymisen ja ravinto. Todella vähäistä on ollut kiinnostus lintujen fysiologiaan, risteytymisiin ym. Näitä asioita onkin käsitelty perusteellisesti tieteellisemmässä lehdissämme Lintumiehessä ja Orniksessa. Ryhmä "muut" sisältää koko joukon mitä mielenkiintoisempia ja vaikeasti ryhmiteltäviä kirjoituksia.

Lintulahkoittain on kirjoituksia ollut taulukko 4:n esittämässä suhteissa. Suurin laho, varpuslinnut, on saanut myös suurimman osan kiinnostuksesta. Yölaula-

jat (103 kirjoitusta), tiaiset ja varislinnut (76 kumpaakin) ovat olleet tutkituimmat ryhmät. Eniten lajikohtaisia kirjoituksia on kertynyt koskikarasta (43), talitiainen (27), pähkinänakkeli (23), varis ja puukipijä (14) ovat myös kiinnostaneet varpuslintujen tutkijoita.

Pöllöt ovat suomalaisten lintuharrastajien lempilapsia. Niistä on tietysti myös kirjoitettu paljon (311). Suosituimpia ovat olleet huuhkaja (37), lapinpöllö (31), varpuspöllö (28), viirupöllö (27) ja lehtopöllö (21). Esiintymiskatsauksia oli 103 kpl.

Petolinnut ovat lähes pöllöjen veroinen innoituksen lähde. Eniten on kirjoitettu kanahaukasta (24), tuulihaukasta (23), sääksestä (21) ja kotkasta (18).

Rantalinnut käsittelevät mm. kahlaajat (99), lokkilinnut (72) ja ruokit (9).

Niiden laukojen edustajista parhaiten esillä ovat olleet mm. kurki ja palokärki (16), valkoselkätikka (15), metso ja käpytikka (14), laulujoutsen (13) ja sinisorsa (12).

Edellä on ollut puhetta parhaiten edustetuista lajeista. Entäpä ne joista ei ole yhtään ainutta kirjoitusta? Näitä ovat yleisistä lajeistamme haapana, heinätavi, lapasorsa, tavi, punasotka, valkoviklo, suokukko, kiuru, metsä- ja luotokirvinen, rautiainen ruokokerttunen, tiltalti, kulorastas ja pajusirkka. Heinätavista, metsäkirvisestä, rautiaisesta ja kulorastaasta on löytänyt artikkeleita myöskään Lintumiehestä tai Orniskasta.

Lisäksi on kymmeniä tavallisia pesimälajeja joista on vain yksi tai muutama tiedonanto.

Tyypillinen 80-luvun alun lintulehden sisällysluekko voisi olla tämänlainen:

- pääkirjoitus
- kevätmuuttokatsaus
- pöllöjen esiintymisestä toimialueella
- yhdistyksen toimintasuunnitelma
- tiedonanto: rakättirastaan Turdus pilaris pesä linnunpelättimessä

- ilmoitus
- määräitys- tai tietokilpailu

Tämä on aika monipuolinen paikallislehti. Usein lehdessä on vain pari laajempaa artikkelia. Juttupula näyttääkin olevan kroonista laatua useimmissa lintulehdissä.

Pohdintaa

Lopuksi haluaisin esittää joitakin henkilökohtaisia mielipiteitä lintulehdistämme.

Kun lukee kymmenen-viisitoista vuotta vanhoja lehtiä, voi todeta kehityksen kulkeneen eteenpäin tälläkin alalla. Painosu on huomattavasti parantunut, lähes kaikissa lehdissä on valokuvia tai piirroksia piristämässä tekstiä ja artikkelit on laadittu entistä selkeämmin. Tästä huolimatta vanhat lehdet tuntuvat tuoreemmilta, niissä on vielä omaleimaisuutta. Sitä nimenomaan kaipaa tämän päivän lintulehdiltä. Ne ovat lähes poikkeuksetta A5-kokoa sivumääriltään suunnilleen samankokoisia, artikkelit muistuttavat toisiaan jne.

Tämä johtuu tietenkin useista syistä. Yhdistysten talous asettaa ylärajan sivumäärille, postituskustannukset kappalemäärille. Halvin postitusmuoto "joukkolehti" velvoittaa postittamaan vähintään neljä numeroa vuodessa.

Lehtien siäinen yhdenmukaisuus johtuu mm. seuraavista seikoista: Artikkeleissa pyritään olemaan tieteellisiä so. noudattamaan asiankuvua objektiivisuutta asioiden esittämisessä. Koska useimmat kirjoittajat eivät ole tiedemiehiä, usein eivät edes paljon koulujakäyneitä, on tieteellisyystyylisen tekstin laatiminen heille ongelma sinänsä. Luettavuuden ja omaperäisyyden lisääminen tekstiin aiheuttaa usein sen, että tuloksesta muodostuu todella sekava. Pitää ensin osata kirjoittaa sujuvasti tieteellistä tekstiä ennen kuin sitä voi yrittää popularisoida.

Tämän vuoksi kannattaisikin kaikki sellaiset katsaukset, joita käytetään valtakunnallisissa tutkimuksissa (esim. vuodenaikaiskatsaukset, LYL:n projektilajit, rariteetit jne.), laatia tiukan asiallisiksi ja mahdollisimman suppeiksi. Näin olisivat tiedot helposti käsiteltävissä muodossa (tutkijan etu) ja tilaa jäisi enemmän harrastajien omien tutkimustulosten, mielipiteiden ja kaunokirjallisuuden tuotteiden julkaisemiseen.

Toista seikkaa on vaikeampi lähestyä, sillä se perustuu koko nykyiseen elämäntapaamme. Siinä ovat mukana sekä minä että sinä.

Kaikkea leimaa kiire ja tehokkuus. Lintuharrastuksessa se ilmenee ylittouhukuutena. Etsitään kaikenkarsaisia pinnoja ympäri maakuntaa ja maata. Rengasteetaan massoittain lintuja tuhlaamaan kilometreittäin filmiä suttuisiin lintukuviin, hankitaan toinen toistaan kalliimpia vempaimia, keksitään jos jonkinlaisia kyselyjä ja katsauksia, jne. jne. Sanalla sanoen, pakko on olla paras tai ainakin seuraava ja touhua riittää.

Tästä kaikesta koettavat jotkut kirjoitustaitoiset saada aikaan lintulehtiä. Jutut ovat tehokkaita, täyttä asiaa kannesta toiseen. Seassa ei enää ole "pehmeitä" kirjoituksia, sellaisia joissa keskusteltaisiin muista, lintuharrastajaakin kiinnostavista elämän totuuksista. Aiheita on rajattomasti.

Viimeisiä vähemmän tehokkaita lehtiä on ollut AVES-killan julkaisu, mutta nyt sekin näyttää hostaneen tuotantoaan. Entisessä Tiedon Antajassa oli runoja ja ajatuksia muustakin kuin teholintuharrastuksesta. Samoin monissa muissa lehdistä, jopa lintumieheissä, kymmenisen vuotta sitten. Ajat ne muuttuu...

En tarkoita että lintulehtien pitäisi olla viihteellisiä. Päinvastoin. Sana "viihde" saa minut nykyisin voimaan pahoin ja

oksentamaan "mattijateppoja" entisten yrijojen sijasta. Sellaisiakin ehdotuksia olen usein kuullut, että kirjoitusten pitäisi olla kevyitä, helppolukuisia = viihdettä. Mielestäni on aivan turha ruveta tekemään esim. UKULIsta viihteellistä, sillä varmastikaan se ei pärjäisi kilpailussa monikan-sallisten Aku Ankkujen ja Nakke Nakuttajien seurassa!

On toki UKULIssakin ollut viihteellisiä kirjoituksia, mm. maankuulu ja matkijoita saanut "Pinnaballadi". Siinä oli vauhtia ja toimintaa kuin parhaissa jenkkeleissa. Ruumiiden ja naisten sijasta kerättiin vain pinnoja.

Lintuhan ei ole "pinna" tai "oma höyhenpakkaus", vaan elävä olento. Tämän on mielestäni oivaltanut rovasti Lauri Leikkonen tuolta Kymenlaaksosta. Hänen kirjoituksiaan luen aina mielelläni Lintukymmin käteen saatuani.

Tiivistäen toteaisin: yhdenmukaisempia katsauksia, enemmän omaperäisyyttä, ajatuksia herättäviä juttuja ja vähemmän byrokratiaa.

Lopuksi kaksi kaunista tanka-runoa.

Kiuru kohoaa
kevään hohtavaan ilmaan
niin riemukkaasti -
Minä jään tänne yksin
ja mieli painuksissa.

Merellä, kevään
utuisessa illassa kaikuu taivaalta
kurkien suru: minä
muistelen kotiani.

Kirjallisuus:

ANHAVA, Tuomas: Oikukas tuuli Helsinki, 1977.

Kaikki TLY:n lintulehtiarkiston kotimaiset lintulehdet.

Taulukko 1. Aineiston kokoamiseen käytetty paikalliset lintulehdet. Lukumäärä ilmaisee TLY:n lehtiarkistossa olevien lehtien lukumäärän. * = ilmestyy epä säännöllisesti.

Apla	11
Aves	19
Emäpitäjän ornitologi	12
* Juuan lintuharrastajat	2
Kanta-Hämeen linnut	15
Lintukymi	13
Lintuviesti	31
Oriolus (ym.)	15
Ornis Karelica	24
* Raahen seudun linnusto	1
Savon luonto	58
Siipirikko	30
Sirri	19
Tringa	41
Keski-Suomen linnut	28
Aureola	23
Corvus	5
Hippiäinen	28
* Kainuun linnut	4
Kokko	15
* Lintulehti	1
Lounais-Hämeen luonto	40
Ornis Botnica	8
Päijät-Hämeen linnut	39
Satakunnan linnut	37
Siipeili (ym.)	7
Siivekäs (ym.)	15
Suomenselän linnut	63
Ukuli (+ tiedon antaja)	33
Yhteensä	637

Taulukko 3. Lajikohtaiset kirjoitukset jaoteltuna eri aiheisiin. Lukumäärä ja %-osuus kaikista lajikirjoituksista.

Esiintyminen	726 kpl	39.2%
Pesimäbiologia	429	23.2
Muutto	146	7.9
Käyttäytyminen	104	5.6
Ravinto	99	5.3
Talvehtiminen	75	4.1
Höyhenpuku,		
sulkasato ym.	33	1.8
Määrittäminen	28	1.5
Rengastus	19	1.0
Valokuvasarja	16	0.9
Risteytymät	15	0.8
Biometriikka	15	0.8
Fysiologia ja anatomia	14	0.8
Yöpymistavat	8	0.4
Muut	124	6.7
Yhteensä	1851 kpl	100.0%

Taulukko 2. Aineiston kirjoitukset jaoteltuna eri aiheisiin. Lukumäärä ja %-osuus kaikista kirjoituksista.

Lajikohtaiset kirjoitukset	1851 kpl	44.9%
Vuodenaikaiskatsaukset	657	15.9
— kevät	226	(34.4)
— kesä	47	(7.2)
— syksy	178	(27.1)
— talvi	206	(31.4)
Linnustoselvitykset	386	9.4
Yhdistystoiminta	303	7.4
Mielipidekirjoitukset	97	2.4
Suojeluasiat	92	2.2
Havainnot	86	2.1
Retkikuvaukset	81	2.0
Rengastus	79	1.9
Rariteetit	71	1.7
Ulkomaat (retket)	62	1.5
ATLAS-tutkimus	59	1.4
Määrittys- ym. kilpailut	40	1.0
Muut	114	2.8
Yhteensä	4123 kpl	100.1%

Taulukko 4. Lajikohtaiset kirjoitukset jaoteltuna lintulahoittain. Kappalemäärät ja %-osuus lajikohtaisista kirjoituksista.

Lintulahko	kpl	%
Strutsilinnut	1	—
Kuikkalinnut	26	1.4
Uikkulinnut	16	0.9
Ulapallinnut	1	—
Pelikaanilinnut	4	0.2
Haikaralinnut	30	1.6
Sorsalinnut	125	6.7
Petolinnut	236	12.7
Kanalinnut	47	2.5
Kurkilinnut	40	2.2
Rantalinnut	180	9.7
Kyyhkylinnut	27	1.5
Käkilinnut	1	—
Pöllölinnut	311	16.7
Kehraajälinnut	8	0.4
Kirskulinnut	7	0.4
Säihkylinnut	23	1.2
Tikkalinnut	85	4.6
Varpuslinnut	693	37.2
Yhteensä	1861	99.9

Räystäspääskyt pulassa

Vesa Multala

Valtaosa räystäspääskyistämme pesii ihmisen tekemiin rakennelmiin: taloihin, siltoihin, losseihin jne. Varsinais-Suomessa siltojen alla pesiminen on melko yleistä. Yleensä nämä sillat ovat joko kokonaan tai osittain teräsrakenteisia.

Terässilta tarvitsee maalauksen uusimisen säännöllisin väliajoin, jottei teräs alkaisi ruostua ja syöpyä. Ennen maalausta on vanha maali poistettava hiekkapuhallusmenetelmällä. Siinä paineilman avulla puhalletaan hyvin hienoa hiekkaa suurella paineella pienen suuttimen läpi. Hiekkapuhalluksen kyllä sekä näkee että kuulee: suojavarusteisiin sonnustautunut työntekijä ohjailee paineilmaletkun päästä suihkuavaa ohutta hiekkasuihkua. Melu on valtava ja lentävä hiekka tunkeutuu joka paikkaan lähistöllä. Hiekkapuhallettu pinta on syytä maalata heti sillä ilman kosteus ruostuttaa nopeasti puhtaan teräspinnan. Työt tehdäänkin pääasiassa kesällä kauniilla ilmalla.

Heinäkuun 26. 1983 olin tällaisella sillalla Paraisilla. Edellisenä iltana minulle soitti työmaan kontrolli, nuori TVH:n rakennusmestari, joka oli hyvin huolissaan sillan alla pesivistä pääskyistä. Menimme aamulla yhdessä paikalle.

Ko. silta on noin 70 metriä pitkä terästukirakenteinen maantiesilta. Teräskehikon päällä on hirsinen tukirakennelma ja sen päällä kansilankut. Kaikki pääskynpesät olivat hirsien ja lankkujen saumakohdissa, siis puuosassa. Pesä oli yhteensä 11 tai 12 kappaletta, kävimme laskemassa ja paikallistamassa ne soutuve-

neestä käsin. Emolinnut lentelivät vilkkaassa hyönteisjahdissa, sää oli aurinkoinen ja helteinen.

Tilanne oli jokseenkin hankala. Työ oli annettu yksityiselle urakoitsijalle, joka oli edellisenä päivänä toimittanut paikalle kaikki tarvikkeet. Työmiehet eivät olisi halunneet särkeä pesiä mutta eivät myöskään menettä päivän palkkaa turhaan vehkeitten siirtelyyn. Nuori mestari valitteli kun ei ollut huomannut käydä paikan päällä katsastamassa ennen töiden aloittamista. Toinenkin silta oli nimittäin vielä maalattava, tosin maakunnan toisella laidalla. Minä olin paikalla jonkinlaisena lintujen asiantuntijana enkä paljonkaan osallistunut syntyneeseen keskusteluun. Lopulta päätettiin yrittää suojata pesät ja tehdä työ.

Hankittiin kovalevyä, lautaa, lasivillaa ja nauvoja. Kiinnitettiin työskentelykelkka sillan pohjoispäähän ja alettiin kiireesti rakentaa jonkinlaista umpinaista laatikkoa kahden lähimmän pesän ympärille. Sitä ennen poistin varovasti ensimmäisestä pesästä neljä suurta poikasta. Toisessa pesässä oli vielä aivan pieniä poikasia, jotka jätettiin pesään. Molempien pesien lentoaukot tukittiin lasivillalla. Laatikot täytettiin lasivillalla ja naulattiin umpeen. Työ oli helppo sillä hirsien oli hyvä naulata. Kovin tukevia ei näistä rakennelmista tullut eivätkä ne olisi kestäneet suoraa hiekkasuihkua.

Tämän ensimmäisen viiden-kuuden metrin pätkän puhallustyö kesti parisen tuntia. Pääskyt katosivat sillan läheltä työn ajaksi, mutta heti kun tuli pienikin tauko niitä alkoi sujahdella etäämpänä oleviin pesiin. Poistimme molemmat ehjinä säilyneet rakennelmat ja totesimme pesien olevan ehjiä ja hiekkattomia. Palauttaessani poikasia ensimmäiseen pesään yksi niistä karkasi pesästä ja lensi oikein hienosti niin pitkälle kuin saatoimme nähdä. Se sai heti seuraansa yhden aikuisen linnun, emonsa ehkä. Toisessa pesässä olivat pienet poikaset hengissä. Menimme rannalle tarkkailemaan pesiä. Ensimmäiselle ei tullut emoja ainakaan puoleen tuntiin, mutta toiseen alkoivat välittömästi toimittaa ruokaa ja lämmittää viilenneitä poikasia. Kokeemme onnistui siis kohtalaisen hyvin.

Työmiehet pitivät pitkän tauon jonka aikana linnut ehtivät rauhoittua. Sitten alkoi maalaus ruiskulla joka ei lintuja häirinyt. Pesien luona maalattiin pensselillä.

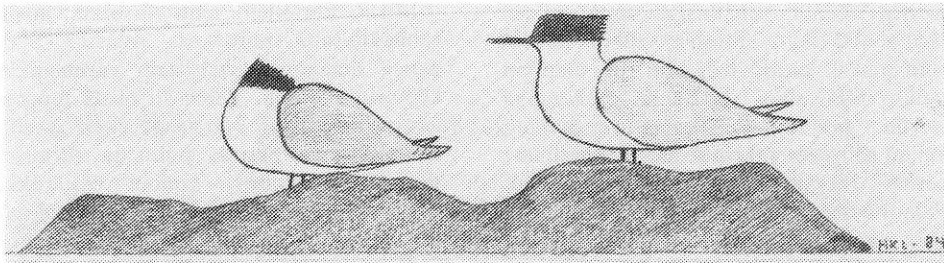
En käynyt työmaalla tämän jälkeen. Runsaan viikon päästä soittelin mestarille ja kyselin kuulumisia. Kaikki oli kuulemma käynyt yllättävän hyvin. Suurin osa poikasista kerkesi lentoon ennen kuin niiden pesien vuoro tuli. Niissä muutamissa pesissä jotka oli jouduttu suojaamaan olivat poikaset selviytyneet ja ruokinta jatkui normaalisti. Myös em. ensimmäi-

sessä pesässä ruokinta oli alkanut sujua.

Miksi kertoilen näin laveasti kovin vähäpätöiseltä tuntuvasta asiasta? Suomessa maalataan vuosittain varmaankin kymmeniä siltoja. Varmasti niistä muutamissa on myös räystäspääskyn pesiä. Kaupungeissa pesivät pulut ja varpuset siltojen sopukoissa, samoin västäräkki usein rakentelee pesänsä näihin autokauden muistomerkkeihin. En tiedä, tehdäänkö tai onko asian hyväksi jotain tehty. Pitäisi ainakin. TVH voisi vaikkapa laatia vuosittain listan maalattavista silloista ja toimittaa se läänin ympäristönsuojelutoimistoille. Sieltä käytäisiin tarkastamassa sillat ja toteutettaisiin maalaustyöt pesimäkauden ulkopuolella niillä paikoilla joissa on räystäspääsky-yhdyskunta. Puluja ja varpusia voi olla vaikeampi suojella, koska ne ovat rauhoittumattomia lintuja.

Paraisilla näytti siis käyvän aika hyvin. Mutta kauhea kokemus se oli räystäspääskyille nieleskellä nyt pari viikkoa hiekkaa ja maalinsumua ja hätäillä poikasten selviytymisestä. Onneksi laji on hyvin sopeutunut ihmisen eriskummallisiin elämäntapoihin, mistä osoituksena mm. pesimiset liikkuvissa losseissa.

Suojalaatikoiden rakentaminen toimi Paraisilla. Entä täysteräksinen silta, voiko käyttää muovipusseja ja liimaa vai onko hitsattava suojat? Turhan vaikeaa ja vaarallista. Järkevin ratkaisu olisi rauhoittaa pesimäsillat kesän ajaksi.

Riuttatiira (*Sterna sandvicensis*) Ensi kertaa Varsinais-Suomessa

Hannu Klemola

Oli kesäkuun 28. päivä vuonna 1983. Seuraavana päivänä lähtisin takaisin Turkuun m/s Utöllä. Olin saanut viettä viisi mukavaa lomapäivää Jurmon lintuasemalla tehden hyviä kesähavaintoja: merimetsoja, kaakkureita, lapasotkia, mustalintuja, kirjokerttuja, sepelhanhi, alli, tundrakurmitsa ja turkinkyhky, jonka jo muutaman päivän ajan jatkunut kova lounaistuoli oli eilen heittänyt saarelle. Aamupalan syötyäni otin pari roskapussia ja kaukoputken mukaani ja lähdin tallustelemaan satamaan. Merikihut kisailivat keskenään korkealla taivaalla ja pieniä kahlaajaparvia lenteli järvelle päin. Satamassa Per Mattson puuhaili jotain verkkojen kanssa ja laituriin oli kiinnitettyä parikymmentä purjevenettä. Pystyin kaukoputken satamakalliolle ja aloin laiskasti tutkia satama-altaan vesilintutilannetta. Yhtäkkiä sain pienoisen shokin Kowan kuvakentän osuessa kahteen, kirjojen kuvista niin tuttuun tiiraan, ja kädet vapisten juoksin aallonmurtajalle nähdäkseni ne lähempää. Lopulta sain tarkkailla niitä alle 100 metristä tehden muistiinpanoja. Utelias veneilijäpariskun-

takin tuli ihmettelemään näitä rari-tiirvoja, joista toinen oli jo talvipuvussa. Riuttatiira on helppo tuntea erikoisen mustan "takatukkansa" ja keltaisen nokankärkensä vuoksi. Ruumiinmuoto on räyskämäinen, joskin sirompi. Ääni on korviinpistävä, terävä kirrik-kirrik, joka on myös hyvä tuntomerkki. Välillä linnut yrittivät nukkua nokka siiven alle työnnettynä, mutta ohi ajava vene hermostutti ne niin, että vuoron perään linnut nousivat lentoon ja suunnistivat vastatuuleen, Utöseen päin, häviten väreilyn sekaan jossain saaren länsipäässä, josta niitä ei etsiskelyistä huolimatta enää löytynyt.

Riuttatiira on havaittu Suomessa aiemmin 21 kertaa, lähinnä Lågskärin lintuasemalla, mutta ei aiemmin Varsinais-Suomessa. Ensimmäinen havainto on vuodelta 1962. Useimmat havainnot on tehty kesä-elokuussa. Meitä lähinnä laji pesii Etelä-Ruotsissa, Tanskassa ja Pohjanmeren maissa. Laji talvehtii Afrikan länsirannikolla. Kuulopuheiden mukaan samainen lounaismyrsky olisi tuonut riuttatiiran myös Lågskärille ja Yyteriin.

Vuonna 1984

Raino Pönni

Toukokuisena usva-aamuna vuonna 1984 sotken lähimmälle lintulahdelle mukanani kiikari ja kamera. Kyseessä on vakioreitti, ehkä 300. kerta. Rämmin vetistä polkua ruovikossa, kun eteeni ilmestyy iso musta mies: "Seis, tunnussana!" Yllättävän nopeasti ja älykkäästi vastaan: "Häh?"

"Tämä on toistaiseksi bongarialuetta. Pääsy sallittu vain päivän bongaustunnuksen tunteville. Valokuvaus kielletty. Valokuvaaminen johtaa kameran ja filmin takavarikointiin".

Käännyn ja astelen pois päin miettien, että tuollaiset laitoskarkurit on paras kiertää kaukaa kinailematta. Yritän toista polkua. Siellä edelleni ehättää kaukoputkimies. Hänen edestään kuuluu taas: "Seis, tunnussana." Putkimies ei hämmästyksään, vaan vastaa selkeästi: "Calidris melanotos". Vielä vartija tarkistaa kaukoputken suurennuskertoimen ja kommentoi: "Kyllä nyt kaksikymppinenkin riittää, mutta jos on niin käytä suurempaa ja pysy kauempana."

Pohdin tilannetta. Tietäisin tunnussanan, mutta mistä kaukoputki? Sitten juolahtaa mieleen valokuvat. Mistä kansallinen UFO-komitea nyt saa vaatimansa todisteet lajista? Tai ehkäpä tunnussanan tuntevilla on kuvausoikeudet. Mutta mitenkä ihmeessä minä olen menettänyt kuvaus- ja kiikarointioikeuteni, kotilahdellani, kun kerrankin olisi kuvattavaa? Onko tämä päätetty lääninhallituksen ympäristöosastolla tai peräti eduskunnassa? Ovatko bongarit suorittaneet verettömän vallankaappauksen ja jos, niin missä

piileksii heidän Führer? Vai osuiko ensimmäinen arvailuni oikeaan ja kyseessä on harvinaislaatuinen karanneiden laitos-, hoidokkien joukkio? Onko tämä pelkkää pahaa unta?

Toimituksen kommentti

Em. teksti käsittelee alaskansirrihavaintoa Turun Rauvolanlahdella. Siinä esitetään muutamia näkökantoja, joihin toimitus katsoo aiheelliseksi ilmaista myös asian toisen puolen.

Tärkein moite em. kirjoituksessa kohdistunee rajoitettuun liikkumiseen ja kuvauksen "kieltoon" Rauvolan pienellä ruovikkojen ympäröimällä lietteellä alaskansirrihavainnon aikaan. On selvää, että tällaista harvinaisuutta lähdetään katsomaan hyvinkin kaukaa muualta Suomesta. Pitkämatalaiset eivät pääse paikalle niin nopeasti kuin lähellä asuvat. Kenelläkään ei silloin voi olla oikeutta kuvauksellaan tai varomattomalla liikkumisellaan pelottaa lintua pois. Ei ole olemassa Führeriä eikä organisaatiota päättämään kuka saa tehdä mitään. Kaiken tulee perustua yhteisymmärrykseen.

Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry:n toimintakertomus 1983

Hallitus

Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry:n hallitukseen kuuluivat vuonna 1983 seuraavat henkilöt:

Puheenjohtaja	Juha Vuorinen	(9/9)
Varapuheenjohtaja	Juhana Piha	(7/9)
Sihteeri	Päivi Jalava	(8/9)
Rahastonhoitaja	Rauno Laine	(9/9)
Tiedotevastaava	Esa Supperi	(5/9)
Jäsen	Annika Forsten	(9/9)
Jäsen	Sinikka Jalonen	(8/9)
Jäsen	Arje Keskinen	(7/9)
Jäsen	Juha Kääriä	(3/9)
Jäsen	Hannu Lahtonen	(4/9)

Hallituksen kokouksissa oli läsnä myös muita henkilöitä, heistä useimmin Jurmon asemanhoitaja Jouni Saario. Hallitus kokoontui vuoden aikana 9 kertaa, joista pöytäkirjoihin kertyi 148 pykälää. Kokoukset järjestettiin eri paikoissa, mm. hallituksen jäsenien kotona.

Oheiseen luetteloon on poimittu kuukausittain eräitä mielenkiintoisia tapahtumia ja toimintoja vuodelta 1983:

- maaliskuussa yhdistys organisoi perinteiseen tapaan linnunpönttöjen myynnin. Pönttöjä myytiin torilla sekä myös puhelinmyyntinä kaupungeille ja yritysille.

- maaliskuussa yhdistyksen edustajat vierailivat Lintutieteellinen Liitto ry:n 10-vuotisjuhlassa Helsingissä ja luovuttivat liitolle muistoksi yhdistyksen viirin

- toukokuussa järjestettiin yhdistyksen kevätretki Porkkalan niemelle.

- kesäkuussa yhdistys järjesti kolmannen kerran peräkkäin retken Pohjois-Norjaan ja Suomen Lappiin.

- syyskuussa oli taas vuorossa retki Porkkalan niemelle.

- lokakuussa yhdistyksen edustaja osallistui LYL:n kokoukseen Tampereella.

- lokakuussa järjestettiin Turun Konserttitalissa luonnonkuva-ilta.

- marraskuussa valittiin yhdistyksen puheenjohtajaksi vuodelle 1984 Rauno Laine.

2. Yhdistyksen kokoukset

Yhdistys kokoontui keväällä viidesti sekä syksyllä neljästi. Kokoukset pidettiin edelleen Turun Yliopiston tiloissa. Osanottajaluetteloiden mukaan kokousten yhteinen osanottajamäärä oli 557 henkilöä, keskimäärin 62 henkilöä kokousta kohti. Eniten kuulijoita keräsi tammikuun kokous, jossa Jörgen Palmgren esitelmöi Lågskärin lintuasemasta, toiseksi eniten Leo Karlsonin esitelmä kesän 83 Norjan retkestä. Sääntömääräiset kokoukset pidettiin 26.4., 23.5., 21.11. sekä 13.12. 1983.

Uusia jäseniä hyväksyttiin vuoden aikana yhteensä 42, yhdistyksestä erosi 7 sekä erotetuksi jäsenmaksun laiminlyönnin vuoksi tuli 15 jäsentä. Vastaavat luvut vuonna 1982 olivat 57—1—25—31. Yhdistyksen jäsenmäärä vuoden 1983 lopussa oli 437 jäsentä.

Kokouksissa kuultiin vuoden aikana seuraavat esitelmät, suluissa osanottajien määrä kussakin kokouksessa:

31.01	Jörgen Palmgren Veikko Korkolaisen filmi	"Lågskärin lintuasema"	
28.02	Seppo Pekkala	"Käpylinturaportti"	(95)
		"Petolintujen ja pöllöjen laskentamenetelmistä"	
28.03	Yhdistyksen hallitus Pekka Moilanen Juha Vuorinen	"Tietokilpailu"	(62)
		"Katoaako riekko Etelä-Suomesta"	
		"Lintuharrastuksen yleistiedot puntarissa"	(45)
26.04	Jukka Salo	"Perun linnusto"	(51)
23.05	Esko Gustafsson ja Juhani Karhumäki Teuvo Suomisen filmi	"Tietokilpailu lintujen sulista"	
		"Lintulahti"	
		"Elävät järvet"	(36)
19.09	Suomen BP:n filmi	"Lintujen määrityksestä"	(70)
17.10	Markku Huhta-Koivisto Leo Karlson	"Matka- ja muistikuvia Jäämeren tuntumasta"	(81)
		"Kokemuksia hanhisoilta"	(58)
21.11	Petteri Kalinainen	"Määrityskilpailu"	(59)
13.12	Leo Karlson		

3. Retket ja kurssit

Yhdistyksen kevätretki järjestettiin 22.5. Porkkalanniemelle. Retkelle osallistui 42 lintuharrastajaa. Parhaimpia havaintoja olivat mm. pikkukajava, isolokki sekä leveäpyrstökihu.

Kesäretki (3—13.6.) suuntautui jälleen Pohjois-Norjaan ja Suomen Lappiin, käännapisteinä Hamningsberg Varangin niemimaalla Norjassa. Retkelle osallistui 32 henkilöä. Retken käytännön järjestelyistä huolehti Leo Karlson. Retken havainnoista mainittakoon paitsi Jäämeren tyyppilajit pikkukajava ja suula myös tunturihaukka sekä pikkuhuitti.

Sysretki tehtiin 8.10 Porkkalanniemelle. Retkelle osallistui 41 henkilöä. Par-

haimpia havaintoja olivat mm. pähkinä-nakkeli, maakotka sekä merikotka.

Yhteistyö Turun kaupungin nuorisotoimiston kanssa jatkui myös toimintavuonna. Kaupungilaisille järjestettiin vuoden aikana seitsemän luontoaiheista kurssia ja retkeä. Näiden vetäjinä toimivat Antti Karlin, Hannu Lahtonen, Matti Valta sekä Juha Vuorinen. Kurssit kuten retketkin olivat osanottajille maksuttomia.

Vuonna 1983 järjestettiin nuorisotoimiston kanssa seuraavat kurssit ja retket:

- talven luontokurssi + retki Perniön-Kiikalan seudulle.
- luonnonvalokuvauskurssi + kuvausretki Ruissaloon.
- pöllökurssi + kuunteluretki Yläneen-Mynämäen seudulle.

- Kurjenrahkakurssi + retki Kurjenrahkalle
- kevään lintukurssi + retki Mynälähelle ja Taivassalon Kolkanaukolle.
- yölaulajaretki Paraisille.
- syksyn lintukurssi + retki Paimion- ja Halikonlahdille.

Yhdistys järjesti yhteistyössä TYKS:n psykiatrisen klinikan kanssa linturetken Ruissaloon 12.5. klinikan potilaille. Oppaana toimi Hannu Lahtonen. Samoin 28.5. järjestettiin Martin koulun kanssa linturetki Vepsään. Retki oli tarkoitettu oppilaille sekä heidän vanhemmilleen, retken vetäjänä toimi Rauno Laine. Yhdistyksen edustaja kävi myös keväällä ja syksyllä luennoimassa linnuista sotaveteraaneille Hotelli Ruissalossa.

4. Pienryhmätoiminta

Yhdistyksen jäsenillä oli mahdollisuus osallistua eri toimikuntiin. Yhdistyksessä toimi seuraavat viisi toimikuntaa: kamerallinnustonsuojelu-, petolintu-, projekti- sekä Jurmon lintuasematoimikunta.

Kameratoimikunta keskusteli kuvanoton ja kuvan tekemisen tekniikasta, välineistä, materiaaleista painottuen lähinnä keskusteluun kuvauskohteista ja kuvan sisällöstä. Toimikuntaa johti Sakari Ekko.

Linnustonsuojelutoimikunta toimi hallituksen neuvoa-antavana elimenä kaikissa lintujen suojelua koskevissa asioissa. Toimikunta jakoi lintuihin ja linnustonsuojeluun liittyvää tietoutta eri yhteyksissä sekä yhdistysten sisällä että myös sen ulkopuolella. Toimikunnalle kuuluivat myös linnustonsuojeluun liittyvät tutkimukset. Toimikuntaa johti Antti Karlin.

Petolintutoimikunta keskittyi kana- ja varpushaukan pesimäkannan selvittämiseen yhdistyksen alueella. Toimikunta huolehti myös pöllönpönttöjen toimittami-

sesta sopiville pesimäpaikoille. Toimikuntaa johti Seppo Pekkala.

Projektitoimikunta jatkoi Turun alueen yölaulajatakseerausta. Toimikuntaa johti Juhana Piha.

Jurmon lintuasematoimikunta kokoon-tui tarpeen vaatiessa asemanhoitaja Jouni Saarion johdolla. Toimikuntaa työllistivät rengastukseen sekä havaintoihin liittyvät kysymykset. Toimikunta vastasi myös asemalla suoritettujen remonttien käytännön järjestelyistä.

Yhdistyksen urheilutoiminta keskittyi jalkapalloon. Lajissa oltiin mukana TUPIN A2-sarjassa ja paikka tässä kovatasoisessa sarjassa säilytettiin. Urheiluvastaavana sekä jalkapallojoukkueen kapteenina toimi Olli Arjamaa. Urheilutoiminnan tuoma PR-arvo yhdistykselle on huomattava.

5 Lintuasema- ja tutkimustoiminta

Jurmon lintuaseman toiminta oli viime vuosien tapaan erittäin vilkasta, joskin parantamisen varaa edelleen on. Kuten useana vuonna aiemminkin oli miehitys riittävää syyskuun alkua lukuunottamatta. Rengastusta oli kohtuullisesti huhti-toukuussa ja syys-lokakuussa usean rengastajan voimin. Yhteysalus kulki säännöllisesti ja yhteydet saarelaisiin olivat hyvät. Lintumiehet olivat myös käyttäytyneet hyvin koska häiriöitä ei ainakaan ilmoitettu. Merkittävin saavutus lienee aseman perusteellinen kunnostus. Heinä-elokuun vaihteessa äärettömän pieni talkooporukka (ajoittain V. Vänskä ja kissa) sai aseman sisäosat kunnostettua. Tulevana kesänä on tarkoitus jatkaa toivottavasti suuremmalla joukolla. Rahallisesti suurin hankinta oli 15 uuden pikkulintuverkon ja 5 acci-verkon tilaaminen.

Asema oli vuoden aikana hyvin miehitettyä. Kohtuulliset miehitysjaksot olivat

1.1.—5.3., 1.4.—5.6., 26.7—21.8., 23.9.—8.11. ja 10—31.12. Miehityspäiviä oli toukokuussa 31, huhtikuussa 30, lokakuussa 28, joulukuussa 24 ja tammi-kuussa 23. heikoimmin miehitystä oli maaliskuussa 9, syys- ja marraskuussa 11 päivää. Yhteensä miehitysvuorokausia oli lomakkeiden mukaan 233 vrk.

Innokkaimmat asemalla kävijät olivat Olli Vesikko 92, Veijo Vänskä 23, Jari Helstola 21 ja Hannu Klemola 20 havaintovuorokautta. Asemalomakkeilta löytyi yhteensä 142 harrastajan nimet.

Rengastustoiminta lintuasemalla jatkui viime vuosien tapaan. Kevätkausi rengastuksessa oli jälleen toukokuun puoleen väliin asti katkonaista ja kevään aikaisuudesta johtuen jopa hyönteissyöjämuutosta meni osa ohitse ennen yhtenäisen rengastuksen alkamista. Yhteensä keväällä rengastettiin vain noin 1 700 lintua. Mielenkiintoisimpina voidaan pitää sepelsieppoja, joita saatiin kolme.

Kesäkuukausien sekä poikas- että kahlaajarengastus oli edelleen heikkoa. Parhaita saavutuksia olivat sarvi- ja suopöllöjen poikasten rengastus. Sarvipöllöjä pesi ilmeisesti kaksi paria joista toisen poikaset saivat renkaat nilkkoihin. Suopöllöjä pesi ainakin neljä paria ja niistä rengastettiin 10 poikasta. Elokuussa rengastettiin myös yksi verkkoon jäänyt kuikka.

Sysrengastus alkoi toisissaan vasta 24.9. ja jatkui sitten lähes yhtäjaksoisesti 22.10. asti. Syksyn runsain laji oli hippiäinen, joita muutti Jurmon kautta kymmeniä tuhansia. Hippiäismassojen tulo aiheutti renkaiden loppumisen ja rengastus oli lopetettava pariksi päiväksi. Yhteensä hippiäisiä rengastettiin 3 603 yksilöä. Muista syksyn rengastuksista mainittakoon kanahaukka 2, hiiripöllö 1 ja merisirri 4 rengastusta.

Koko vuoden rengastussumma oli 6 537 yksilöä ja 69 lajia.

Tarkempi selvitys Jurmon vuoden 1983 havainnoista on TLY:n julkaisussa Uku-lissa vuodenaikais- ja rariteetti katsaus-ten yhteydessä. Kuitenkin mainittakoon mm. 17 keräkurmitsan parvi, 3 avosettia ja noin 10 mustaleppälintua. Merisirrejä oli jälleen usean vuoden tauon jälkeen kohtalaisen paljon ja myös piikkasiipiä oli enemmän kuin vuosiin. Vaelluslinnuista talitiaisia oli runsaasti ja muitakin tiaisia kohtalaisesti. Talitiainen oli syksyn toiseksi runsain verkkolaji: 227 rengastusta. Pöllöistä tunturipöllö nähtiin talvella kerran. Helmipöllöjä rengastettiin 37 ja sarvipöllöjä yhteensä 10 aikuista. Tikoista vain käpytikkoja nähtiin muutama.

Vuodelta 1983 kerättiin tiedot kevät ja syysmuutosta sekä talvi- ja kesähavainnoista. Ukuleissa julkaistiin yhteenvedot edellisvuoden vastaavista tiedoista. Valta-kunnallinen yhteismuutontarkkailupäivä oli 23.4., jolloin useat yhdistyksen jäsenet seurasivat kevätmuuttoa ennalta sovituilla paikoilla tietyn vähimmäisajan — näin saatiin tietoa muuton voimakkuudesta.

Vuonna 1980 aloitettua lintuharrastaja tutkimusta jatkettiin myös toimintavuonna ja sitä veti Leo Karlson. Tutkimuksen tarkoituksena on kohottaa jäsenistön lajituntemusta ja kritiikkiä omia havain-toja kohtaan. Tutkimuksen läpäisi 15 henkilöä 50:stä yrittäneestä.

Aluerariteettikomitea (ARK) jatkoi toimintaansa entiseen tapaansa. ARK piti vuoden aikana 3 kokousta, joissa käsiteltiin 147 havaintoa. Näistä 49 oli RK:n ja 98 ARK:n alaisia. ARK hyväksyi havainnoista 51,4 % sekä hylkäsi 48,6 %.

Eniten havaintoja oli palautettu tundraurpiaisesta (13kpl), seuraavaksi eniten tundranhanhesta (11kpl) sekä alliahaahkasta (9kpl).

ARK:n kokoonpano oli sama kuin vuonna 1982, eli Tapani Numminen, Leo Karlson, Tom Lindroos sekä Esa Lehikoinen.

6. Arkistot

Lintuhavaintoarkisto

Arkistossa olevan tiedon määrä kasvoi toimintavuoden aikana. Yhdistyksen lintuhavaintoarkisto sisälsi vuoden lopussa noin 28 000 arkistokorttia, joista noin 22 000 koski harvinaisia lajeja ja 5 000 mielenkiintoisia ja harvinaisia pesintöjä. Lisäksi oli noin 1 000 korttia sekalaisia muita havaintoja.

Arkistoa käytettiin vuonna 1983 mm. laadittaessa laji-, rariteetti- sekä vuodenaikaiskatsauksia Ukuliin. Perusteellinen katsaus tehtiin idänuunilinnusta ja mustakurkku-uikusta. Pyydettyä arkistosta lähetettiin havaintoja muualle Suomeen, mm. LYL:n raporttitoimittajalle. Arkistonhoitajana toimi Juhana Piha.

Järvilintuarkisto

Vuonna 1979 perustettuun järvilintuarkistoon on kerätty mm. seuraavia tietoja toimialueemme järvistä ja lammista: 1. kaikki järvellä havaitut lintulajit ja yksilömäärät (myös rantalajit) 2. Suoran, kalliorannan ja kaislikon osuus koko järven rantaviivasta 3. Kasvisto 4. Kesämökkien määrä 5. Muut mielenkiintoiset tiedot (mm. kalakantaa ja veneilyä koskevat). Arkiston tietojen perusteella arvioidaan järvien ja lampien vesilintutuottoa.

Keväällä 1981 aloitettu Varinainen Suomen järvilinnustoinventoinnin tulokset täydentävät monelta osin arkiston tietoja. Järvilinnustoinventoinnin tärkeimmät tavoitteet ovat järvilinnuston koostumuksen määrän alueellinen jakautumisen selvittäminen maakunnassa. Samalla saadaan aineistoa erikokoisten ja -tyyppisten järvien vertailuun. Arkistosta vastasivat Esko Gustafsson ja Asko Suoranta.

Suoarkisto

Suoarkisto, joka on perustettu vuonna 1979, koostuu suolinnustotutkimuksessa saadusta materiaalista sekä haastattelu- ja lisäkyselyin saadusta aineistosta. Arkistoon on lintuhavaintojen lisäksi kerätty myös muita soiden luonnontilasta kertovia tietoja kuten mm. ojituksista, kasveista, hakkuista sekä teistä. Suoarkistoa hoiti Antti Karlin.

Lintulehtiarkisto

Yhdistyksellä oli toimintavuoden aikana vaihtoyhteydet kaikkien LYL:n jäsenjärjestöjen kanssa sekä viiden muun yhteisön kanssa. Lehtiarkisto sisälsi vuoden vaihteessa noin 1 500 julkaisua. Toimintavuoden aikana arkistoon on saapunut seuraavien kotimaisten lintulehtien numeroita: Aureola, Aves, Corvus, Hippiaäinen, Keski-Suomen linnut, Kokko, Lintukymi, Lintumies, Lintuviesti, Lounais-Hämeen luonto, OrnisBotnica, Ornis Fennica, Ornis Karelica, Päijät-Hämeen linnut, Riistantutkimusosaston tiedonantoja nro 16, Satakunnanlinnut, Savon luonto, Siipipeili, Siipirikko, Siivekäs, Sirri, Suomen riista, Suomenselän linnut, Tringa sekä Ukuli. Ruotsalaisista lintulehdistä on arkistoon saatu 3 kpl "Fåglar i Norrköpingsstrakten" sekä 4 kpl "Vingspegeln". Jouko Hakala luovutti arkistoitavaksi 113 kpl Ornis Fennican vanhoja numeroita sekä laatikollisen luonnontutkija-lehtiä.

Muita julkaisuja on Helsingin Yliopiston kirjaston toimittama moniste, joka esittelee kirjastossa saatavana olevat ulkomaiset lintutieteelliset julkaisut. Arkisto on kaikkien TLY:n jäsenten käytettävissä. Lehtiä saa myös lainaksi kotiin. Lainausaika on noin puoli vuotta. Kuluvan vuoden aikana lainattiin 228 lehteä.

Arkistonhoitajana toimi Vesa Multala.

7. Yhteydet

Yhdistyksellä oli yhteydet kaikkiin Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton jäsenjärjestöihin sekä muutaman LYL:n ulkopuoliseen yhdistykseen. Pääasiassa yhteistyö oli lintutieteellisten julkaisujen ja havaintojen vaihtoa.

Lintutieteellisten Yhdistysten Liitossa yhdistyksellä on edustajistossa viisi edustajaa. Edustajien määrä vaihtui vuoden aikana, nykyään jokainen jäsenyhdistys saa LYL:n edustajistoon yhden edustajan jokaista alkavaa sataa jäsentään kohden.

Yhdistyksen jäsenistä liiton päättävissä elimissä ovat Antti Karlin, joka toimi liiton toiminnanjohtajana sekä Arto Kalliola, joka on liiton rahastonhoitaja.

LYL:n edustajisto kokoontui toimintavuoden aikana kaksi kertaa. Sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 12.02.1983 Helsingissä. Läsä oli 36 edustajaa yhteensä 21 jäsenyhdistyksestä. TLY:tä edustivat Rauno Laine, Juhana Piha ja Juha Vuorinen. Sääntömääräisten asioiden lisäksi julkistettiin liiton merkkikilpailun tulokset, kutsuttiin liiton kunniapuheenjohtajiksi Erkki Kellomäki ja Ilkka Sten, valittiin vuoden 1982 lintutieteelliseksi yhdistykseksi Helsingin seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry ja valittiin toimintavuoden harrastajatutkimuksiksi kurki, koskikara ja pöllöt. Kokous edelsi liiton 10-vuotisjuhlaa ja seuraavana päivänä liiton ja Suomen Lintutieteellisen Yhdistyksen järjestämää "Lintuharrastajat tieteen palveluksessa" symposiota ja liiton järjestämää "Lintuharrastusiltaa". Puheenjohtaja Juha Vuorinen luovutti liitolle yhdistyksen viirin 10-vuotisjuhlatilaisuudessa.

Edustajiston sääntömääräinen syyskokous pidettiin 30.10. Tampereella. Läsä oli 33 edustajaa 18 eri yhdistyksestä. TLY:tä edusti Rauno Laine. Sääntömääräisten asioiden lisäksi käsiteltiin lintuase-

matutkimuksen edistämistä, tutkimushanketta ympäristönseurannasta, Tarkkaile luontoa kampanjaa, vuoden 1984 harrastajatutkimuksia ja vuoden 1984 Kuusamo-Naturaa. Edustajisto antoi syyskokouksen yhteydessä julkilausuman, jossa esitetään lintuja käytettäväksi ympäristöntilan seurannassa. Kokousta edelsi symposio aiheesta "Suomen linnuston nykytila ja seuranta". Symposion järjestivät Suomen Lintutieteellinen Yhdistys ja Tampereen Lintutieteellinen Yhdistys.

Vuoden lopussa liiton jäsenyhdistysten toimialueet kattivat koko maan. Jäsenyhdistysten lisäksi maassamme toimi seitsemän liiton ulkopuolista lintuharrastajayhdistystä. Täten lintuharrastajayhdistyksissä oli toimintavuoden lopulla yhteensä noin 6 360 jäsentä.

Liitto järjesti vuoden aikana kaksi koulutustilaisuutta, nimittäin 12.02.1983 Kouvolassa "Harrastelehden tekokurssin" sekä 19.09.1983 Tampereella "lintuhavainnot tieteessä" -kurssin.

8. Julkaisu-, tiedotus- ja pr-toiminta

Yhdistyksen julkaisema lintulehti Ukuli ilmestyi nelinumeroisena joukkojulkaisuna, yhteissivumäärän ollessa 200. Kyseessä oli lehden 14. vuosikerta. Paitsi jäsenille Ukulia myytiin myös valtakunnallisen lintulehtipaketin kautta. Lisäksi lehti postitettiin vaihtojulkaisuna 30 yhdistykselle ja yhteisölle. Ukulin päätoimittajana toimi Tuukka Pahtamaa. Jäsentiedote ilmestyi 9 kertaa, yhteissivumäärän ollessa 72. Normaalien kokouskutsujen ohella niissä tiedotettiin mm. toimikuntien työskentelystä, Jurmon lintuaseman toimin-

nasta sekä välitettiin tutkijoiden pyyntöjä ja tiedotuksia. Tiedotteesta vastasi Esa Supperi. Ukulin ja tiedotteen osoiterekisriä hoiti Tapani Missonen.

Julkisia tiedotusvälineitä käytettiin hyväksi yhdistyksen toiminnan tunnetuksi tekemisessä. Paikallislehdissä julkaistiin lukuisia yhdistyksen jäsenten artikkeleita ja kirjoituksia linnuista ja luonnosta. Lisäksi tehtiin lintuaiheisia radio-ohjelmia. Yhdistyksellä oli oma osasto Turun kaupungin järjestämällä nuorisomessuilla jotka pidettiin Läntisellä Rantakadulla sunnuntaina 4.9. Lokakuussa (19.10) yhdistys järjesti Konserttisalissa suuren luonnonkuvaillan, jossa tunnetut luonnonkuvaajat Pekka Helo ja Martti Rikkonen esittelevät sanoin ja kuvin Suomen luontoa. Kuulijoita tilaisuus keräsi viitisensataa. Lisäksi vuoden aikana käytiin kahdesti esitelmöimässä sekä sotaveteraaneille hotelli Rantasipi Ruissalossa että Turun seudun Luonnonsuojeluyhdistyksen lasten luontokerhossa.

9. Talous

Yhdistyksen talous oli vuoden vaihteessa vankalla pohjalla, koska lainoja ja velkoja ei ollut. Käyttö- ja vaihto-omaisuuteen sidottu rahamäärä vuoden vaihteessa oli

Linnunlauluvisailun oikeat vastaukset

1. Sepelkyyhky	7. Metsäkirvinen
2. Helmipöllö	8. Peltosirkku
3. Lehtokerttu	9. Punavarpunen
4. Punakylkirastas	10. Rytikerttunen
5. Punarinta	11. Satakieli
6. Sinitäinen	12. Käenpiika

myös huomattavasti vuoden alkua suurempi. Yhdistyksen talous rakentui jäsenmaksun, linnunpönttöjen myynnin sekä lintuopasväilyksen varaan. Linnunpönttöjä myytiin vuoden aikana noin 550 kpl, sekä torilla että puhelinmyyntinä.

Lintuoppaiden kysyntä toimintavuoden aikana oli huomattava, suosituin yksittäinen artikkeli oli sorsa-opas. Kirjamyynnistä vastasi tuloksellisesti Annika Forssten.

Muita tärkeitä tulolähteitä olivat mm. syksyn luonnonkuva-ilta sekä Ukulista lintulehtipaketin kautta saadut tulot. Avustuksia saatiin kaupungilta yhteensä 4 300 mk, joka vastasi noin 6 %:a kokonaistuloista. Toiminnan jatkuvuudelle onkin tärkeätä että tuloja saadaan monesta eri lähteestä.

Suurimman yksittäisen menoerän muodostivat Ukulin painatuskulut sekä tiedotustoiminta. Muita isoja menoja vuoden aikana aiheuttivat mm. Jurmon remontti sekä rengastustarvikkeiden hankkiminen Jurmoon. Kokouskulut muodostivat myös isohkon osan yhdistyksen vuoden menoista. Poistojen jälkeen tilikauden tulos osoitti ylijäämää 1 646.40 mk.

Yhdistyksen puolesta

Rauno Laine
puheenjohtaja

Arje Keskinen
sihteeri

